

Proletaarse klassi võit

IX aastapäevaks

W. BUK

Aastapäev

Me rongikäik ei nõua piduriideid,
vaid võitlusriitmust, sõjakamaid samme.
Oktoober, oma vaatetorni vii meid,
et sõjaraietsmikul näeks me tervenenuid tamme,
kus võidupühaks kogub tulevikupere!
Tee sinna vilgub läbi tule, läbi vere.

Oktoobri-aastapäev — kas see on sõjasõna,
kuid kuuldes kihvatavad vaenuleerid.
Versaillest Valge Majani käib õudne kahin,
fascisti krampelik käsi haarab püssilukku,
et vaigistada mässulist maailma,
et keelduks kuulutada võitlejatepäha.

Ei ole hingamisepäivi orjastatud maades,
ei vaherahu vabastusesõjas.

Oktoobri-aastapäev.
Siin haamer heliseb
ja säde särtsub
ning leekidesagarad tuiskavad lõõtsade lõõmas.
Püss ühes ja haambrivars teises käes
Oktoober taob sirpi ja sahka.
Ning pimedas kaevandi põues Valeesiamaal
näeb roostetav labidas võitlusekaevikust und,
kui barrikaadide-viirastus Themse lainetel lehvib.
Valm Tõusevast Päiksest saab aegade luuleks,
hoog Aasia sõõrdudes tormiseks tuuleks
ja leekideks Afrika suitsevad rannad.

Kes vaigistaks tuule
ja vangistaks luule.

Ju vagamaid orjuserahvaidgi katsumas kahtlus
ja mässutõrvikuks muutumas India munkade küünlad.
Oktoober, ära sa meilt nõua piduriideid,
vaid pilguks oma vaatetorni vii meid.

Klassiwoitlus

KOM. INT. EESTI SEKTS. WÄLJAANNE. WASTUTAW TOIMEKATAJA H. PÖÖGELMANN

Riigiraamatukogu

№ 76-77

7. NOWEMBRIL

№

1926

Üheksandaks aastapäevaks

Üheksa aastat!...

Suba üheksa aastat lehwib üle kuenedu maifamaa pinna revolutsioonilise proletariaadi woitluse- ja woidulipp — hoolimata maailma imperialistide koori wihasest hulgumisest ja katsetest nõukogudevõimu wäärata. Suba üheksa aastat ehitab Nõukogude-Üidu proletariaat ühes talurahwaga uut, sotsialistlist ühiskonnakorda, ja kiwi kiwi ja samm samm järele kerkiwad sotsialistlike töwäepalee müürid, pikkamisi küll, kuid järjekindlalt.

Üheksa aastat! Kui pikk on see aeg nende nädalate ja kuude kõrwal, mida töörahwa wastane wäerind iga sorti sotsialistidest kuni hullumate tagurlasteni oktoobripäivil armulikult nõukoguwõimu elupäewadeks „lubas“. Misjuguft meeleheitlikku ja kangelaslikku woitlust sisaldaswad need aastad küll sõjawäljal kogu ilma imperialistide pealetungimise wastu, küll kohutawa näljahäda ja selle häwitawate tagajärgede wastu, küll majanduse lagunemise wastu heideldes. Kui pikk on see aeg olnud siuliselt, läbielamiste poolest, woõrreldeis endiste aegadega, mille aastad wenisid ühetoomiliselt — töölisteklassile nagu kaamelikoorma wedamine piirita kodanlusekõrbes.

Ja siiski — mis on üheksa aastat uue ühiskonnakorra ülesehitamises?! Mis on üheksa aastat, kui meie teiste seniste ühiskonnakordade eluiga aastafadandetega mõõdame. Pealegi kui sellest üheksast aastast neli esimest oli sõda, häwitamine, lagunemine, ja wiies tagant järele nälg, mis wael hirmsamine häwitas kui sõda; — oleks rumalus mööda oma sammusi, mis selle reija ehituseaasta wäljel oleme astunud, kodanlike ilma tehnilise kõrgusega. Imperialistlike maade tehnika oli juba enne sõda Wenemaa omast kangel ees. Sõjaaaastad ei teinud seda wahet mitte

ainult puhttehniliselt weel mitutorda suuremaks ja sügavamaks, waid ka organisatsiooniliselt ja kapitaliliselt. Meie ei langenud sõja häwitusetöö tagajärjel mitte ainult woõrreldeis kaugeemale jõudnud kapitalistlike ilmaga, waid wajuksime paljudelgi aladel kapitalismuse eelaja oludesse ja tingimistesse: meil woõstles taubawees wana neljajalgne raudteega; me kütsime oma korterisi peaaegu tuleaseme sisse; elektri aset täitis petroleum, küüna, isegi peerg. Ja ons tarwis pikemalt üles lugeda kõiki alasid, kus meie tagasi olime läinud aastakümneid ja sadasid, kui need aastad ju kõigil alles märstelt meeles on.

Kui iganes woõrrelde tahame oma edasijõudmist, siis nimelt sellest kirjeldatud seisutorrast tuleb alata. Ja kui nüüd, selle nelja- ehk wiieaastase jõupingutusega, oleme lestmiselt sõjaeelse taapinna kõrgusele jõudnud — ilma kapitalita, ilma päritud organisatsioonideta, suurel osal isegi tehniliselt waremetele ehitades, siis on wähe sellest, kui seda edasijõudmist tahatsime ainult sellega seletada, et meie äärmiselt oleme jõudu pingutanud. Kahtlemata on jõudu pingutatud wast rohkem kui ükski ajajärk seda on näinud: meie arstid woõwad kohutawaid lugusid jutustada, mida see pingutus meie ühiskonna paremale tööjõule terwisiliselt maksma on läinud! Aga ükski jõupingutus et tule iseenesest, pealegi kui see aastaid oisa waheta edasi testab ja teesuguseid tagajärgi annab. Siin tuleb otsida teisi algeid, teisi woimeid, millega seda meie ehitusetöö edu seletada.

Tõsi küll, iga revolutsioonipuhang toob kaasa ühiskonna siisemise jõu tõusu. Ja see on loomulik: revolutsioon ise puhkeb lahti ainult ühiskondlike wastuolude äärmise terawuse tipul. See tähendab, et ühiskondlised jõud pearwad wastamisi

äärniselt pingul seisnud olema, teiste sõnadega: nad on üksteist halvunud, on seega ka ühistonna arenemist halvunud. See ühistonna klassijõudude vastastikkune sifimine mõtlus on üks neist taktistustest, mis Marksi seletuse järele kodanlike torra viimases arenemisejärgus nähtavale tulevad, kus see kord langevisele hakkab kalbama. Revolutsioon häämitab selle vastastikkuse pinewuse ja pinguloleku, sest seni mahajurutud eht kütteshoitud klassid pääsevad oma uute majanduslike jõududega tegewusele ja, mis ka wäga tähtis on kõnesolewa küsimuse seisukohalt: võimule jõudnud uus klass tunnistab oma ideaalid kogu rahwa ideaalideks ja püüab — ja mõnda aega läheb see tal ka korda — iga sugust humidewahet end ja teiste revolutsioonis kaasawõidelnud klasside ja kihtide wahel maha salata. Mõnede ajaks wähemalt annab see suure ühisel sihil edasitungiwa jõu, mis ka suuri tagajärgi kätte saab.

Midagi selleaolist näeme ka suures oktoobrirewolutsioonis, kuid kuiwõrd wiimane siisulikul põhjalikul lahku läheb kõigist senistest, wähemalt wiimaste aastasadade, ühistonna viimase arenemisejärgu revolutsioonidest, niuwõrd läheb ka lahku ühistonna jõudude wahetorra küsimus meil ja endistes revolutsioonides. Tüepoolest näemegi, et kõigis endistes revolutsioonides ühistondlike klasside koostöötamine ainult efimestel sammudel võimalik oli ja klassihumide wahed peagi endid jälle terawalt tunda andma hakkasid, mis ka arusaadaw on, sest kõik wiimase aja ühiskondliked revolutsioonid on siisulisel oma eesmärgiks seadnud ühe klassi võimulepääsmise ja selle klassi võimu kindlustamise, mis eelab teiste klasside mahajurumist ja kurnamist. Siin ei saagi uus klassiwaen ja klassiwõitlus tulemata jääda, sest ta on revolutsiooni enese loomus olemas ja sellega põhjendatud.

Nõukoguderiigis näeme wastupidist seisukorda. Siin oli koduõja ajal iga tahes teatud ühine wäerind töölistel ja talurahwal, sest mõeldeda tuli ühise waenlase — mõisniku wastu. Aga proletariaadi ja talurahwa klassilist wahet suutime efimestel aastatel õige wähe tasanada, nii wähe, et kui ühise waenlane hädaohu, mis meid sünnamaani oli ühes wäerinnas hoidnud, kaugemale kadus, siis õhkehoje oma-

waheliste klassiwaenuliste nähtustega tuli kokku pörgata. Ja siin niuid tuleb iseäranis terawalt nähtawale lahkuminet endiste revolutsioonide ja oktoobrirewolutsiooni wahel: kuna endiste revolutsioonide järel walitsema pääsenud klass oma humid terawalt teiste klasside humide wastu seadis ja seega ühistonna jõudufi koe wastastikkuse halvama hakkas, pööras nõukogudewalitsus just niuid oma uue majandusepoliitika erilist tähelepanekut järeljäänud klasside, proletariaadi ja talurahwa humide kahtluselastamisele.

Meil ei ole tarwis pikemalt seletada, et selle ülesande täitmine esialgu äärmiselt suurte raskustega oli seotud ja see, mis võimalik teostada oli, waewalt kedagi rahuldab. Kuigi sunniwõimil wiljawõtmise lõpetati, jäid talurahwale ikkagi liig rasked — selleaegsete tingimiste kohaselt rasked — mahlud kaela. Aga meie oleme neid sammujammult kergendanud; meie oleme talurahwa seisukorda sadandetil teistel teedel ja teiste abinõudega parandada ja tõsta püüdnud. Meie oleme piisulikul selle järele walwanud, et ei tekkiks wastuolu proletariaadi ja talurahwa humide wahel. Meie wiisime juba kolme aasta eest läbi suure hindadekorraldamise, nõndanimetatud „käärde“ kaotamise. Siis wiisime rahafisiteemi tserwonissi kindlale alusele. Üks kui teine abinõu parandas suurel määral talurahwa seisukorda kaubaturul, s.o. teiste sõnadega tööstuse ja põllumajanduse eht proletariaadi ja talurahwa wahetorda.

Wiimases paaril aastal oleme suure töö ära teinud nõukogude korraldamise alal maal. See oli sünnamaani õige walus koht linna ja küla wahetorras. Talurahwas ei näinud nõukogude korralduses ikkagi veel tõelist proletariilset demokraatiat, tõelist koostöötamise võimaluse andmist ja — jäi külmaks nõukogude wastu. Meie ei hakka siin pikemalt seletama, kuiwõrd siin nõukogude tegelased ja kohalised parteitegelased süüdi on, kuiwõrd seesugune seisukord tingitud oli talurahwa ettevalmistamatusest; wiimane kaks aastat on selgi ehitusealal põhjaliku pööre toonud. Eriti wiimases walimises tõmbasid õige suurel arwul talurahwast nõukogude tööle, ja nimelt talurahwast, kes proletariaadiga, ta võimuga, ta kommunistlike eelwõtega täpsitões nõukogude ehitamisetööd tahab teha.

tähtsus on sel õpetusel, mis Lenin meile päranduseks jättis.

Kõige selle egi ei ole meie ehitamisetöö tähtsus ja ulatus kaugeltki lõppenud, see läheb edasi, kaugemale üle Nõukogude-Liidu piiride. Meie ei ehita ainult, ehk öigem, oma ehitamisega teeme meie määratumat revolutsioonitööd kapitalistlikel maal. Alles hiljuti kirjutas Hiina revolutsioonilise partei ingliskeelne häälkandja: Ja, meie oleme Nõukogude-Liidust abi ja toetust saanud, aga mitte kullamiljonite ega salaagentide ja sõjajuhtide näol, millest imperialistid viirastusi näevad, vaid selle sõbraliku poliitika näol, mis Nõukogude-Liit on osanud kõigi rõhutatud rahvastega luua ja selle eeskujul näol, mis Nõukogude-maa proletariaat oma wabanemisega, oma jõudsa ülesehitamisega kõigile imperialistlike surwe all ägawatele maadele on annud ja annab.

Ja mitte ainult mahajäänud maade rahvastele; kõigest oma waesusest ja ehitustöö pingutustest hoolimata on Nõukogude-Liidu töörahas Inglise wõitlewale proletariaadile ometi mitukorda rohkem abi ja toetust annud kui kõigi teiste maade töölised ja töölisterganisatsioonid kokku. Inglise wõitlewad sõberaamad on enam kui ükskord seletanud, et just Nõukogude-Liidu tööraha toetus ja abi on neid nende meeletu wõitluses wõitluses püsti hoidnud, on neile wõimaluse annud niikaua vastu panna. See toetus meie tööraha poolt on kahtlemata suureks õpetunniks rahwuswahelisele proletariaadile, õpetunniks rahwuswahelisest ühistundest, mida siamaani küll sõnaliselt on jutlustatud, aga wõrdlemisi wähe teostatud. See toetus on kindel revolutsioonikülv kapitalistlike maade sisetiste wastuolude ja rahutuste pinnal. Ei ole kahtlust, et see külv sajakordsest saati annab. Kodanlus, kurnajatekõht tunneb seda, saab selle nähtuse sügawast mõjust väga hästi aru, ja see seletab kogu ilma imperialistide piiratud wiha Nõukogude-Liidu vastu. Nad näewad, et sulab, laguneb, puruneb see wiimane kants, mille taaga nad revolutsioonilainete eest warju leiðsid — arusaamatud töölistergulad, keda juundased töörahapereft äraandlikult kodanluse kaitseks wõitlusele wedasid. Eesti wiimane aasta on sellele lagunemisele filmapaitkwal hoogu annud. Kümnete wiisi on wälisriikidest töölisterganisatsioonide

Liidus käinud, et oma filmaga näha, mis siin sünnib. Ja saakonnad, millest osa wõtsid ja wõtawad igasuguste parteiwaadetege töölised, tungiwad siin igasse nurka, õpivad tundma peensusteni meie sisemist wõitlust, sisemist jõupingutust, nõrkust, puudust ja — edu. Ja nad on läinud tagasi ja saanud elawatets jutlustajateks meie õigest teest, meie revolutsioonilise wõitluse kuulutajateks kõigil kapitalistlikel maal. Ja juba nüüd näeme jõudsalt lagunewat niisuguseid sotsiaaldemokraatliku kantsi jagu Sakamaa s.d. partei, näeme jõudsalt kasvawat revolutsioonilist meeleolu Inglismaal. Ei ole kahelda, et see arenemine ligemal ajal weel kiirema käigu wõtab, sest pinna sellele külwile on imperialistlike maade ikka terawamatks minewad sisemisest wastuolud küllalt kohedaks teinud.

Meie wõime oma revolutsiooni ühesjandal aastapäewal ütelda, et meie oma wõitluse- ja wõiduteel läinud aastaga jällegi suure sammude oleme edasi jõudnud niiskasti sisemisest ehitusetööst kui ka üleilmse revolutsiooni õhutamises. Meie oleme parandanud märksalt oma seisutorda kõigil nõukogude töölised, alates nõukogude enestest korraldamisest ja lõpetades majanduse ülesehitamisega, kus meie sotsialistlike riigitööstuse ehitamises juba üle oleme astunud sõjaeelsest piirijoonest ja jõudnud uude ehitamisetööstuse uut tehnistlikel alustel. Ja peaaegu — meie oleme tuntawalt kinnitanud ja kindlustanud oma sidet, oma liitu talurahwa kõige suurema, kõige tähtsama ja mõjukama kihiga, lektalurahwaga, kes maa lehwitute kõrwal nüüd juba oma üldkogus meiega kaitseks sotsialistlike ehitamise teel sammub. Meie astume kümne aasta aastaselle märksa tugewamana kui olime aasta tagasi; oleme tugewamad seespidi sotsialistlikes ehitusetööstuses ja näeme uue jõuga töös- mas revolutsiooniliikumist teistel maal. Ja uueste on see wõitluse- ja ehituseaasta kinnitanud meie tõearwamist, et meie juhtiw organistatsioon, meie kommunistiline partei, kõigist kõrwale kallutamise katsetest hoolimata, kindlaste õiget rada käib sel sihil, mis rajab Lenin. Meie oleme kindlad, et selle juhi järel edasi sammudes järgmisel aastal weelgi tüki teed edasi jõuame sotsialismuse ülesehitamises Nõukogude-Liidus ja lähemale — rahwuswahelisele sotsialistlikele revolutsioonile.

H. P.

ÜLELIIIDULISE KOMMUNISTLISE (ENAMLASTE) PARTEI OPOSITSIOON JA DISKUSSION

XIV kongressil (läinud aasta detsembrikuul) nõudis wastasrind (smd Sinowjew, Kamenew j.t.) enesele suuremat sõnawabadust. Sm Kamenew seletas: „Meie arwame et (kongressi) resolutsioonis peab siseparteilise demokraatia küsimuse täpsemalt ja kindlamalt ära otsustama, et parteis kõigi tähtsamate küsimuste suuremat arutamise wabadust kindlustada...“ Kongressi resolutsiooni wastaw koht ütleb: „Kongress kiidab keskkomitee poliitika heaks, mis selleks oli sihitud, et mitte awalikku diskussiooni (waelust) lubada...“ Me teame et wastasrind seda resolutsiooni enda kohta tegelikult makswaks et tunnistanud. Kongressi ajal juba ja pärast kuni siamaani laotas ta oma kirjandust laiali, selleks kohtadel sidemeid ja rühmasi luues, sealjuures isegi parteituid appi wõttes. Septembri lõpul ja oktoobri algul pani ta „pealetungimise“ toime seega, et wastasrinna juhid Moskwa ja Leeningraadi parteikollektiivide koosolekuid mõõda ümber hakkasid sõitma, et partei poliitikat „arwustada“ (õigem — tõsiasju wäänata ja keskkomitee wastu põhjendamata süüdistusi tõsta).

Meie ei hakka siin neid küsimusi arutama, millede kohta wastasrinnal isearwamine on; niisama ei peata me lähemalt nende tagajärgede juures, mis sel diskussiooni-katsel oli; nii lahkuminekustest wastasrinnaga kui ka wiimse diskussiooni kohta on juba küllalt ajalehtedes kirjutatud ja koosolekutel kõnelatud. Peatame siin ühe asja juures: Miks on siis meie parteil selle wastu, et awalikku, „suurt“ diskussiooni alata? Mis wõib selle wastu olla, et kõik parteiliikmed põlewate päewaküsimute kohta (sotsialismi ülesehitamine, talurahwaküsimus, siseparteiline demokraatia jne) kõige laiemas ulatuses mõtteid wahetaksid, et küsimuste „igakülget“ walgustamist näha ja nõnda tõtt üles leida? Weel enam, kas ei ole wastasrinnal õigus, kui ta siseparteilise demokraatia puudumist parteile süüks paneb, kuna tema wabalt seda wälja ütelda ei saa, mida tahaks? Kas ei ole niisugune partei, kus küsimuste arutamise waba-

dust piiratakse, „surnukeha“, nagu mõned wastasrinna esitajad juba kõnelewad?

Waatame siin mõnda tähtsamat põhjust, miks diskussioon Nõukogude-Liidu komm. parteile kahjulik ja sellepärast lubamata on.

Nõukogudewalitsus on iseäranis sellepärast tugew ja suurte tagajärgedega nii kodusõjas kui nüüdses ehitamisetöös tegutsenud, et ta ühtne on olnud, — et walitsewa klassi keskel ei ole omawahelisi wõitlusi, nagu seda näeme parlamentlistes riikides, kus üks partei teise kõri kallal on. See määratu, ajaloos ennenägematu laialiste hulkade „ühine wäerind“ oli wõimalik ainult sellepärast, et üks partei walitses ja et see üks partei täieste ühtne oli, temas raudne distsipliin walitses, ta oma ülesannet mitte ei näinud lorisemises, waid töös, wõitluses.

Kuidas diskussioon partei peale mõjus, kuidas ta tegewust halwas, nägime 1918. a. (Bresti rahulepingu tegemise puhul, kus „pahempoolsed“ s. Lenini wastu wõitlesid), 1921. aastal, kus s. Trotski ja teised ametiühisuste küsimuses oma platwormidega wälja astusid, 1923. aastal, kus partei palawikulise ärewusega ja seni meie parteis nägemata ägedusega waelusi läbi elas. Diskussioon sunnib loowa töö kõrwale jätma; kõik parteijõud, eestkätt juhtiwad tegelased, on sunnitud ainult waelustele elama, sest kõik grupped mobiliseeriwad oma jõud siis teisitimõtlejate ideeliseks purustamiseks.

Praegu elame meie Nõukogude-Liidus pikalist, rasket wõitlusajärku, Proletaarse rewolutsiooni wiibimine Läänes sunnib töörahwariiki omakaitse peale suurt rõhku panema; ta peab iga silmapilk walmis olema imperialistide ja nende käsikute sõjalist pealetungimist tagasi lööma. Ühtlasi aga peab ta majandust ehitama, selleks ainelist ja waimlist jõudu leidma, et kapitalistlistest riikidest majandusliselt mitte maha jääda, waid neist koguni ette jõuda. Pealegi on majandusline tugewus ja iseseiswus ühtlasi paratamata-tarwilik, et ennast impe-

rialistlike riikide pealetungimise vastu kaitsta, sest võimas riigikaitse on ainult siis võimalik, kui seks tugew majandusline alus on. Nii tuleb ühel ajal nii suurt majanduslist ülesehitamisetööd teha kui ka punawäge luua. Kui siia juure veel määratusuure kultuuratöö arwame, mis otsata jõupingutust nõuab ja mida tagajärjerrikkalt tehakse (üleüldise sundusliku alghariduse sisseseadmine, kirjaoskamatusse lõpetamine täisealiste keskel, poliitika-hariduslise töö korraldamine, ametikoolide ja kõrgemate õpeasutuste wõrgu alaline laiendamine jne); kui silmas pidada hiiglatööd walitsemise-aparaadi puuduste kõrwaldamises, ühistegewuse alal, korterikriisi lahendamise asjus, maaküsimuse (põllupidamise) korraldamises, tegewust töörahwa terwishoiu alal ja ta seisukorra kindlustamise sihis, — siis saame wäikese pildi neist ülesannetest, mis Nõukogude-Liidu töörahwa ees seisawad. Siin peab kogu töörahwas oma jõudu pingutama, et imperialistlike rööwikute keskel oma wõitusi alal hoida ja neid uute wõitudega, eestkätt suur-tööstuse arendamise alal, täiendada ja nõndawiisi kõigist raskustest hoolimata sotsialismust üles ehitada. Pearaskus kõige selle juures lasub muidugi kommunistlike partei peal, kes seda ehitamisetööd juhib. Kommunistlike partei tegewuse halwamine kas wõi lühikeseks ajaks tähendab kogu töö takistamist töörahwariigis. 1921. ja 1923. aastal nägime, kuidas meie parteis kirglikult waieldakse; wõitlejatepartei ei saa ometi niisugust tähtsast asja nagu omawaheliste lahkumineku te arutamine, kui need kord awaliku waieluse aineks saanud, ainult pühapäewa pärastlõunasel ajal teha. Kui nüüd miljonilise partei hulgal hari-liku töö juurest ära kiskuda, siis ei tähenda see mitte ainult nende töö seisakut, waid see halwab kogu riigi ja organisatsioonide aparadi tegewuse, kuna partei siin juhtiwat osa etendab. Ainult proletariaadidiktatuura waenlane ehk see, kes seisukorda õieti hinnata ei jaksa, wõi kes niisugust ajajärku oma püiete kättesaamiseks tahab kasutada, wõib parteile diskussiooni soowida.

Ei tohi unustada, et waielus partei-ridasid kõigutab, nõrgemaks teeb. Ei ole mingit kahtlust, et waielus ilma

fraktsioonilise wõitluseta tegelikult wõimalik pole. Tekkiwad rühmad ja grupped, kes ühiselt partei vastu wõitlewad. Tekkib fraktsiooniline distsipliin, mida parteidistsipliina vastu seatakse, mille abil partei vastu wõideldakse. Selge, et seesugune wõitlus partei wõitluswõimet halwab. Sellepärast on arusaadaw, miks kõike sorti walgekaartlased kommunistide omawahelist waielust hõisates terwitawad.

Diskussion tähendab ühtlasi partei autoriteedi langetamist. On ju Üleliiduline Kommunistlike Partei just oma raudse distsipliina ja ühtsuse pärast nii mõjuwõimas töörahwa hulgas ja nõnda wihatud ning ühtlasi kardetud walgekaartlaste keskel. Just oma ühtsuse ja distsipliina tõttu wõib ta, autoriteetseks juhiks olla talurahwahulkadele, linna wäikekodanulusele. Selsamal põhjusel on ta juhiks kogu maailma klassiteadlikule töörahwale. Tarwis on ainult seda ühtsust kõigutada, ja ühtlasi hakkab ka parteita hulkade arwamine meie partei tugewuse kohta kõikuma, ühtlasi tekkib kahtlus ÜKP jõu kohta teiste maade töörahwa keskel. Kas wõib mingit kahtlust olla, et diskussion Üleliidulise Kommunistlike Partei ridades ka proletariaadidiktatuura kõigutaks?

Diskussion tooks ka sõjahädaohu veel tõsisemalt kui muidu päewakorda. Imperialistid ootawad parajat silmapilku, et oma õuekoeri Nõukogude-Liidu kallale ajada. Kõikumata ühtsus Nõukogude-Liidu proletariaadi parteis on see peategur, mis rööwikute pealetungimist tagasi hoiab. Nad teawad, esiteks, et ühtne komm. partei Nõukogude-Liidu töörahwahulgad koos hoiab ja iga silmapilk waenlase vastu suudab wõitlusesse wiia. Teiseks, teiste maade kommunistlike parteid ja muu töörahwas waatab Üleliidulise Komm. Partei kui oma juhi peale ja ei jäta teda sõja korral mitte abita. Aga kas wõiks niisugust abi oodata rahwuswaheliselt proletariaadilt siis, kui partei oma autoriteedi kaotaks, kui rahwuswahelise töörahwa hulgal tema wõitluswõimesse enam ei usuks, kui see partei oma distsipliina ja ühtsuse pooldest enam talle eeskujuks ei suudaks olla?

Milleks on siis mõnede kommunistide arust diskussiooni vaja? Selleks, et küsimusi „igakülgselt selgitada“. Sest kuidas on see võimalik, et enamus vähemusele ära keelab oma mõtteid parteiliigetele ettekandmast? Mis siis, kui vähemusel, see on — opositsioonil ometi õigus on ja partei enamus teda õigeid arvamisi awalikkuse ette tuua ei lase?

„Küsimuste igakülgne walgustamine“ — see on trump, mille wastasrind ja tema poolehoidjad ikka wälja wiskawad, kui teisi wäiteid enam ei leidu. Aga ometi on wastasrinna „ideed“ parteiliigete hulkadele teada. XIV kongressi protokollid, kus kõik wastasrinna „põhimõtted“ ette kanti, on kõigile parteiliigetele kättesaadawad. Partei juhtiwad asutused tutwustawad praegu parteiliikmeid rohkem kui kunagi enne nende küsimustega, mis partei juhtiwates asutustes arutamisel ja otsustamisel on. Igal parteiliikmel on võimalik nende küsimustega, nende lahkuminekutega tutwuneda, mis parteil opositsiooniga on. Muidugi, ainult demagoog ehk arusamata inimene wõib nõuda, et partei juhtiwad asutused iga küsimuse kohe laialiste hulkade ette kannaksid. Niikaua kui klassiwõitlus kestab, niikaua kui kapitalistline kord kogu oma jäänustega pole hauda aetud, on ka proletariaadi juhtidel „sõjasaladused“, millele awaldamine w a s t a s e l e (kapitalile) kasulik ja töörahwale seega kahjulik oleks. Nagu sõjawäes wäejuht oma plaanid kõige kitsamas ringkonnas peab hoidma, et nad enneaegu wastase kätte ei sattuks, niisama ei saa töörahwapartei juhtiwad asutused iga küsimust hulgalistel koosolekutel arutada, — seni kuni need küsimused oma päewatähtsust pole kaotanud ja niitelda ajalooaineks saanud.

Need, kes opositsiooni waba kõnelemise ja kirjutamise kui „asja selgitamise“ abinõu eest sõdiwad, tahawad sellega ütelda, et parteihulgad liig arenemata on ja ilma s. Trotskita, Sinowjewita ja nende kaaswõitlejateta küsimusi endile selgeks teha ei jaks. Sõnaga, nad seletawad, et parteiliikmed ise seisukorrast jagu saada ei jaks, et neile ka smd Stalin, Buharin, Rõkow j.t.

juhtiwad parteitegelased küsimusi ära wastata ei suuda, waid et parteile seltsimehed Trotski, Sinowjew j.t. peawad õpetust andma. See tähendab, esiteks, et opositsiooni tegelased ja poolehoidjad parteiliigete arenemist liig madalalt hindawad. Teiseks, nad püiawad tõendada, nagu oleks diskussioon see õige abinõu, kuidas lahkuminekute kohta selgusele jõuda. Ometi teame wäga hästi, et hulgalised koosolekud mitte selleks kohaks pole, kus võimalik on küsimusi sügawalt läbi uurida, neid igakülgsest kaaluda. Diskussiooni korral muutub koosolek kohaks, kus tihti wõtteid tarwitatakse, millel tõe wäljaselgitamisega wäga wähe ühist on. Et küsimuste kohta õiget seisukohta osata wõtta, seks on tarwis marksismi-leninismi uurida ja seda mõtlemisewiisi omandada, aga seesugust tööd wõib teha ainult kitsamatel koosolekutel. Parteilist haridustööd teeme meie eestkätt parteikoolides ja ringides, wäga wähe aga kirglistel diskussiooni-koosolekutel.

Need, kes diskussiooni nõuawad, seletawad sagedaste: sm Lenin ei oleks kunagi diskussiooni keelanud, sest ta ise wõttis sellest osa (Bresti rahulepingu puhul, töölisühisuste küsimuse diskuteerimise korral). Seesugune seisukoht on täieste ekslik. Sm. Lenin ei olnud muidugi seisukohal, et diskussioonist tuleb kõrwale hoida, kui ta alanud on. Ta oli muidugi siis esimesel kohal, et õiget seisukohta läbi wiia. Aga ta oli selle wastu, et Nõukogude-Wenemaa kommunistlikes parteis diskussiooni lubada. Ta leidis, et lahkuminekud tuleb töö juures, asjaliku arutamise teel kõrwaldada, ilma et neid lahkuminekuid waja oleks laiate hulkade ette kanda. „... Ma pean ütleva“, tähendas ta diskussiooni puhul töölisühisuste asjus, „et nende lahkuminekute käsitlemine laialise parteidiskussiooni teel ja parteikongressil on kõige suurem wiga. Poliitiliselt on see wiga. Komisjonis ja ainult komisjonis oleksime saanud asjalikult arutada ja oleksime edasi jõudnud, aga nüüd läheme meie tagasi ja mitu nädalat läheme tagasi abstraktsete teoorialiste tõenduste juure, selleasemel et asjalikult ülesande kallale asuda. Mis minusse puutub, siis on see minu sur-

mani ära tüüdanud, ja ma läheksin kõige suurema heameelega selle juurest minema; kõnelemata haigusest, ma oleksin walmis ära põgenema ükskõik kuhu!”

„Kas oli tarwis kõigi niisuguste waieluste pärast laialist diskussiooni alata?“ küsis s. Lenin sessamas kõnes. „Selle tühise tööga tegemist teha? Parteikongressi eel nädalaid, mis meile nii tarwilikud, nõnda kasutada?“

Nõnda hindas s. Lenin seda „igakülgset arutamist“ ja „asja selgitamist“, mida nüüd opositsiooni poolehoidjad igatsewad. Hiljem, 10. parteikongressil, tunnistas ta selle diskussiooni otsekohe weaks:

„... Waewalt küll ei hinda paljud teie hulgast seda diskussiooni kui üleliigset uhkuseasja. Enda poolt isiklikult ei wõi ma juure lisamata jätta, et minu meelest see uhkuseasi oli tõeste täitsa lubamata ja et meie kahtlemata, wea tegime, kui seda diskussiooni lubasime... Meie hakkasime uhkust taga ajama, ilma et näinud oleksime, kuiwõrra meie oma tähelpaneku tähtsast ja ähwardawast päewaküsimusest kõrwale juhime...“

Ja edasi näitab s. Lenin, et selle diskussiooni hea külg oli see, et ta parteid natuke õpetas: ta näitas, kuidas parteiliigete hulgad (töölised) mõnede juhtide wastu läksid — nende wastu hääletasid, kes endid „töölise opositsiooniks“ nimetasid. Teiseks, diskussioon tegi niütelda hoiatuse kogu parteile, et niisuguses raskes olukorras, maal, kus töölisklass vähemuses on, mitte teorialiste „kallakute“ üle waieldes aega wiita ei tohi. „Siin ähwardab hädaoht töölisklassi walitsemist ja töölisklassi diktatuura.“

Need kaks õpetundi leidis s. Lenin 1921. aasta diskussioonist; mitte mingit „asja igakülgset seletamist“ ei näinud ta siin.

Diskussioon on walitsewal proletariaadiparteil „tarwilik“ ainult siis, kui teda enam ära hoida ei saa. Niisugune

seisukord oli näit. pärast oktoobrirewolutsiooni, pärast Bresti rahulepingut, kus terwed organisatsioonid teisel arwamisel olid kui keskkomitee. Siis ei olnud mitte enam diskussiooni lubamisest jutt, waid küsimus oli, kuidas iga teed kasutada, et eksiteele sattunud parteiliigetele ja terwetele organisatsioonidele nende wiga selgeks teha.

Nüüd on Üleliiduline Kommunistline (enamlaste) Partei neist kingadest wälja kaswanud, mida ta 1917—18. aastal kandis. Hiiglawõitlustes on ta määratu suured wilumused omandanud, nagu mitte ükski teine komm. partei. Nüüd on tal weel vähem waja leegitsewat õletuld, mida waieluskoosolekutel põletatakse. Kõige paremine näitas ta seda läinud septembri- ja oktoobrikuul, kus sm Trotski, Sinowjew j.t. Moskwas ja Leningradis diskussiooni püüdsid alata. Üksmeelselt, kui mitte koguni üksikuid parteiliikmeid arwata, heitis ta opositsiooni katsed kõrwale, et tühise sõnakõlksutamise asemel loowat tööd teha. Ja opositsiooni teadaanne, et ta oma wäljaastumist we a k s peab, et diskussiooni waja pole ja waja ei olnud, kinnitab kõige paremine, kes õigel leninistisel alusel seisis ja seisab, kas partei wõi wastarind.

Kahtlemata on ka see õpetund, mille partei wiimse, s.o. s. Trotski, Sinowjewi, Kamenewi j.t. opositsiooni ülesastumisest sai, omajagu tähtis. Partei nägi weel kord, kuidas teda kõige kõrgemate ideede nimel, leninismi nimel wapustada ja killustada wõidakse. Sest pärast seda, kui opositsioon oma wäljaastumise weaks tunnistas, ei saa ükski tõsine inimene salata, et vähemalt objektiivselt, tegelikult opositsiooni wäljaastumine partei lõhkumisele oli sihitud, ükskõik kuidas ka opositsioon ise seni oma sammude tagajärgi hindas. Ja sellepärast suudab Lenini partei edaspidi sarnaste lõhkumisekatsetega weel kergemine walmis saada kui sel korral.

J. A.

„Klassiwõitluse“ järgmine (78.) nr — wiimane sel aastal — ilmub 1. detsembril. Käesolewa pooleaasta tellimisehind (kolme numbriga eest) on 60 kop., terve tänaawune aastakäik (nr 73—78) 1 rbl. Address: Ленинград, Фонтанка 53, „Классовая Борьба“. — Telefon 5-97-54.

POLIITILISE KASWATUSTÖÖ KOKKUWÕTTED 1926-27. ÕPEAASTAL

I

Möödaläinud õpeaastal töötas Leeningraadis, Moskwas ja Pihkwas Eesti keeles kokku üle 20 mitmesuguse parteilise kooli. Leeningraadis oli:

1. Ühendatud poliitkirjaoskuse-koolisi	6
2. Normaalseid poliitkirjaoskuse-koolisi	7
3. Marksistlik - leninistlisi I-se astme ringisi	3
4. Marksistlik - leninistlisi II-se astme ringisi	1
5. Naistöölise poliitringisi	1
6. Jookswa poliitika ringisi	1

Neist oli wabrikutes 9 kooli, teised Kingissepa nimelise haridusmaja juures, 2 lühendatud ja 3 normaal-tüübilist Eesti pedagoogika-tehnikumi juures:

Kewadel lõpetas kooli 366 kuulajat. Sotsiaalse koosseisu poolest jagunewad kuulajad järgmiselt: õpilasi 136, töölisi 164, talurahwast 8 ja teenijaid 58. Partelliikmeid oli 182, noorkommunistisi 54, parteituid 130.

Need arwud näitawad, et suurem protsent õppijaid olid töölised wabrikust. Naisterahwaid oli üleüldse õppimisele tõmmatud 130 kogu kuulajate arwust.

Üksikute poliitkoolide tööd arwesse wõttes näeme, et wõrdlemisi edukalt läks töö suuremates osades wabrikutes ja haridusmajas. Kuid koolid kannatasid kõik ühe üleüldise puuduse all: möödaläinud aasta poliitringid ja poliitkirjaoskuse - koolid olid halwaste komplekteeritud. Suurem osa koolijuhatajaid kaebas oma kooli kuulajate mitmekesise arenemise tasapinna üle. Üks oli poliitiliselt rohkem arenenud, teine vähem ja see tegi õpetunnid liiga elementaarse seletamisega enam arenenutele igawaks, aga sügawam seletus oli jälle vähem arenenutele aru saamata. Teiseks puuduseks komplekteerimise juures oli see, et koolidesse wõeti üle normi (norm mitte üle 30) kuulajaid, mis ühel juhatajal õpetamisel üle jõu käis.

Komplekteerimise puudused ei jätnud oma mõju awaldamata ka õppuse edasijõudmise peale. Lisaks mitmekesisele koosseisule tuli veel peaaegu igasuguste õperaamatute puudumise Eesti keeles; isegi lihtsaid õperaamatuid poliitkirjaoskuse alal ei olnud meil Eesti keeles ja see tegi õppimise kui ka õpetamise mitukorda raskemaks. Nõrk Wene keele tundmine takistas paljudele õpeainesse süweneda. Siin peame märkima, et Leeningraadi koolide juhatajad tegid kõik, et kuulajatele õppimist kergenda. Asuti isegi mitmesuguste kirjatükkide ja jutuajamiste tõlkimisele õpetöö ajal. Kuid see ei annud tuntawaid tagajärgi, sest tehniliselt oli nende töö paljundamine raskendatud, kuna käsikirjas ühes eksemplaaris neid ainult üks-kaks wõis tarwitada. Kuid siiski kõigi puuduste peale waatamata tõusis keskmine edasijõudmise protsent 50—55. See on rohkem kui rahuloldaw edasijõudmine meie tingimustes.

Samasuguse agarusega olid ka kuulajad ise õpetöö juures. Keskmine osawõtjate arw ulatab 80%.

Lühendatud poliitkirjaoskajate-koolis ulatab osawõtjate arw kuni 90%, naisringis aga terwelt 100%. Need arwud tõendawad, missuguse huwiga töölisel poliitilisest õppusest osa wõtawad.

Õpetöö meetodina oli koolides tarwitusel suuremalt osalt jutuajamine. Sagedaste läks jutuajamine lihtsaks ettelugemiseks, mis meie arwates esiteks sellepärast sündis, et need kuulajad, kes Wene keelt ei osanud, ei suutnud ainet lugeda ja sellepärast jutuajamisest osa ei saanud wõtta, ja teiseks, juhatajad ise ei suutnud jutuajamist nii elawaks muuta, et sellega kuulajaid kaasa tõmmata, neid iseseiswalt mõtlema panna. Et kuulajaid aktiivsesse töösse tõmmata, selleks tarwitasid paljud üksikute küsimuste kohta raamatust wäljuste ettelugemist (tõlkes) ja selle põhjal anti üksikutele kuulajatele järgmiseks koosolekuks aruanne walmistada. Kuid weel õnnelikum oli niisugune katse, kus kooliõpetaja (Põhja-

Õhtu raudteedetöökajas) õppust nii wiis, et tunni algul tegi lühendatud kokkuvõtte möödaläinud jutuajamisest ja sissejuhatuse eelolewasse, kuna edasitöötamine juba jutuajamise teel läks. Pärast jutuajamist tegi juhataja kokkuvõtte, parandas wigu, näitas, kes mitte õieti küsimust ei käsitanud.

Niisugune meetod andis kõige paremaid tagajärgi nii kuulajate aktiivsuse tõstmises, kui ka õpeainest arusaamises.

Pea kõigis koolides tarwitati õpetöö ajal ekskursioonides käimist, et teooriat praktikaga, tegeliku näitusega ühendada. Juhatajad ise tõendawad aga, et õpekäigud läinud aastal hästi ei õnnestanud. Peaasjalikult puuduliku korralduse ja ainelise kitsikuse pärast. Aga mõne üksiku ringi töö näitas, et õpekäikudel määratu suur tegelik tähtsus on kuulajate edasijõudmise kui ka aktiivsuse tõstmise peale. (Naisring Pihkwas.)

Parteiline õppus teistes linnades eestlaste seas ei seisnud niisugusel kõrgusel kui Leeningraadis. Peapõhjuseks majajäämises tuleb kõigepealt kompaktsed eestlaste kogu puudumist nimetada. Moskwas töötas enam-wähem korralikult — kuigi suure pingutusega marksistlik-leninistlik ring, töötas ka lühendatud parteikool, aga wäikse osavõtjate arwu pärast (5—7 inimest) ei saanud ring muidugi suurt aktiivsust näidata. Pihkwas, kus ka eestlasi ja Eesti klubi on, seisib parteiline õppus täieste nõrgal jalal. Peapuudusena parteilises õppuses Pihkwas tuleb sisteemi ja korralduse puudumist nimetada. Poliitringide programmid ei wastanud käesolewa parteilise õppuse ajale ega arenemisele. Eraldus tuleb teha ainult naisringile, kus töötamine rahuloldaw oli.

Kuidas seisib lugu parteilise juhtimisega parteilises kaswatustöös?

Side raiooni komiteede ja koolide juhatajate wahel oli nõrk. Meetodiline juhtimine puudus pea täieste, aga ka sisuline juhtimine oli puudulik. Raioonide metoodika-komisjonid ja seminariidid ei rahuldanud meie ringide ja koolide juhatajaid, sest sealt ei wõinud saada niisugust juhatust, mis eriliselst waja oleks olnud eestlaste parteikoolides

walitsewate iseäralduste pärast. Kuid sellegipärast peab sidet raioonide metoodika-komisjonidega kõwendama.

Teiste puudustena, mis samuti nõrgast parteilisest juhtimisest tuleb, wõiks nimetada nõrka organisatsioonilist tööd koolide komplekteerimises ja sisemises korralduses, nõrka tööwilumuste arwestamist, puuduslikku õpetöö ühendamist praktilise wabrikutöoga.

Ülemalnimetatud puudusi üles märkides peame siiski tunnistama, et möödaläinud aasta oli parteilises kaswatustöös eestlaste seas üks elawamatest, mida siia maani oleme näinud. Esimine samm poliitilises kaswatustöös on astatud; esimesed algaktiivtude-grupped on loodud, töolistehulkades on huwi parteikoolide wasta kaswamas. Niisugune oleks üldkokkuvõttes parteilise kaswatustöö tagajärg eestlaste seas linnades.

Muidugi mõista on see weel liig wähe, pisike, selle peale waatamata, et see eelmiste aastatega wõrreldes suur wõit on. Siit alles peab algama tõsine, sisteemiline, saadud töö wilumustele rajatud parteiline kaswatustöö.

Seksioonide keskbüroo, tehes parteilise kaswatuse tööst kokkuvõtet, märkis järgmised põhijooned tulewaks õpeaastaks üles:

1. Laiendada tulewal õpeaastal koolidewõrku, luues iseäranis wabrikutesse uusi parteikooliisi.

2. Koolide komplekteerimisel tähele panna, et ühte koosseisu sattuks enam-wähem ühesugusel poliitahriduse arenemise astmel seiswad kuulajad, mis õppimist ja edasijõudmist kergendab.

3. Õpetöö wahetpidamata ja korraliku edasijõudmise kindlustamiseks hoida õpetöö ajal kooli juhatajaid wahetamast, sest sagedane juhatajate wahetamine mõjub halwawalt õpetöö peale.

4. Poliitkirjaoskuse-koolide meetodilise töö juhtimiseks organiseerida Leeningraadi kom. ülikooli juure 2 seminariiumi normaalsete ja lühendatud koolide juhatajatele.

5. Tarbe järele organiseerida mõnes wabrikus ehk klubis eestlastest üldhariduslised ringid.

6. Parteilise kaswatustöö arwestamiseks kohustada koolide ja ringide

juhatajaid kaks korda õpeaastas saatma seksioonide keskbüroole oma kokkuvõtteid õpetööst.

7. Süvendada sidet raioonide komiteedega, sidudes koolis õpetööd vastava wabriku wõi ettevõtte tööga, et sel teel praktiliste näituste abil teooriat kuulajatele arusaadavaks teha.

II

Samasuguses ulatuses nagu linnas arenes ka maal poliitiline kasvatustöö. Eesti asundustes töötas möödaläinud 1925-26. õpeaastal 9 liikuwat parteikooli. Neist töötas Leeningraadi kubermangus 4, Nowgorodi kub. 1, Siberis 4. Ühe kursuse õpeaeg oli kuus nädalat. Mõned koolid siiski sellest õpeajast

kinni ei pidanud, lõpetades koolitööd warem, see on lühema aja jooksul, mis mõistagi kuulajate teadmiste peale oma eitawat mõju awaldamata ei jätanud. Peale selle töötas maal üle 100 mitmesuguse poliitringi, millede tööd aga möödaläinud aastal korda ei läinud sisteemilise kontrolli alla võtta, ja teiseks töötasid need poliitringid wäga mitmekesiste programmidega, mis wõimataks tegi nende tööd arwestada. Järjekorraliseks ülesandeks jääb eeltulewal aastal sellesse mitmekesisusesse plaanikindlust wiia ja tööd arwestada.

Liikuwatest koolidest käis läbi Nowgorodi kubermangus 79 inimest, Siberis 206, Leeningraadi kubermangus üle 200.

Kes õppis küla liikuwates koolides?

	Kuulajad	Naisterahw.	Parteilikm.	Noorsool.	Partei-tud	Talu-rahw.	Kehwikud	Sulased	Teenijad	Muid	P r o t s e n t i d e s										
Leeningraadi kub. . . .	200	59	2	19	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nowgorodi kub.	79	13	14	28	58	27	27	28	8	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Siber, Tomski okrug. . .	53	7	21	58	21	49	21	23	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Siber, Barabinski kreis	64	21	—	17	83	57	23	11	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Statistika on puudulik. Kuid see annab siiski üldiselt õige pildi. Sellest näeme, et parteilaste protsent koolides on wäike — 2—21%. Peaaegu igalpool on ülekaalus parteitud. Suurem on noorsoolaste osawõtmine. Edasi näeme, et koolis samuti ülekaal on kesktalunikude käes. Üksikud kohad (näit. Nowgorodi kub.) paistawad teiste seast silma, kus kehwikutel ja sulastel ülekaal. Wanaduse poolest on liikuwate koolide koosseis järgmine: 18—25-aastaseid 25%, 25—35-a. 55%, üle 35-a. 20%. Siit näeme jällegi, kes kõige rohkem on õppimisest huwitatud.

Koolide komplekteerimine oli maal samuti puudulik. Liikuwad koolid töötasid meil 1925-26. a. alles esimest aastat. Sügisel algasid kõik koolid hiljaksjäämisega. Kohalikud organisatsioonid ei teinud pea mitte kusagil organisatsioonilisi ettevalmistustöösi, ei wõtnud ka pärast sellest tööst osa, kuigi suurel määral komplekteerimist

toimetas koolijuhataja ise, kes aga kohalistes tingimistes wõõras oli ja sellepärast seda tööd soowitawale kõrgusele ei suutnud panna. Selle puuduse kõrvaldamine on üks tarwilikumatest ülesannetest. Puudulik oli ka kooli materjaalne seisukord. Õpeabinõud puudusid suurelt osalt isegi koolides. Eesti keeles neid ei olnud ja wenekeelsed oli suuremale enamusele aru saamata.

Sellegipeale waatamata näeme kuulajates erilist huwi kooli wasta. Osawõtmine koolitööst tõusis mõnes kohas kuni 80%, keskmisel aga 60—65%. Oli raioonisi, kus osawõtmine palju alla 60% langes, näit. Siberis Barabinski ringkonnas, kus 64 kuulajast korralikult koolis käis 15 inimest. Korratu osawõtmise põhjus seisis selles, et meie küla on laialipillatud üksikute taludena ja inimestel tuleb sagedaste 10—18 wersta kauguselt kooli tulla. See on üks suurematest takistustest maal poliitilises kasvatustöös. Ruumide puudus

maal on teiseks põhjuseks, miks koolitöö sagedaste lonkab. Tundisi peetakse sagedaste talumajades, mis aga oma mahutuse ja kohasuse poolest õppimiseks kohased ei ole. Juba sellest näeme, missuguste raskustega parteilise kasvatustöö juhtijal maal tuleb woidelda. Ainult koolijuhataja algatuswõime, agarus, kuulajate huwi õppimise wasta wõiwad neist raskustest üle saada ja poliitilist kasvatustööd edasi wiia.

Meetod küla parteilises kasvatustöös. Põhimeetodina oli tarwitusel jutuaajamine. Aga meie küla parteilise kasvatustöö esimestel sammudel ei wõinudgi loomulikult järjekindlat meetodilist tööd olla. Esiteks sellepärast, et meil puudusid õperaamatud ja teised õpeabinõud, teiseks meie propagandistline eelwägi astus alles esimest aastat korrapärasesse õpetõesse. Meetod aga töötatakse wälja aastate jooksul. Seda kirjutawad oma aruannetes ka propagandistid ise. Üks kirjutab, et ta katsus esiteks lugeda ja siis selle põhjal jutuaajamist wiia; teine praktiseeris gruppelist töötamise wiisi, kus kuulajad raamatu kallal töötasid ja selle põhjal üldisest jutuaajamisest osa wõtsid. Kohalistest aruannetest on näha, et kohati katsusid propagandistid õpetõöd kohase materjaliga siduda ja sel teel jutuaajamisesse elawust tuua. Kuid aruannetest ei ole näha, et see just kõige paremine oleks õnnestanud. Puudulik — isegi wäga puudulik — on see osa, mis käsitama peab kohalist tööd: tööd nõukogus, kooperatiivis, noorsoo-ühisuses ja partei-algringis wõi selle puudusel lihtsat parteilist tööd. Selles mõttes jätsid liikuvad koolid weel paljudi soowida.

Mis edasijõudmisesse puudub, siis on maal edasijõudmise, ainet arusaamise protsent wäiksem kui linnas — alla keskmise. Nõrka arusaamist tuleb eestkätt eestikeelsete õperaamatute puuduse, halbade tingimiste (kauge maa jne) arwele panna. Need takistused seisawad meil ees ka tulewal aastal ja ainult osa suudame neist kõrwaldada.

Kuid kõigi puuduste peale waatamata andsid maa liikuvad parteikoolid suure tõuke küla poliitilisele arenemisele. Kuni siiani puudus Eesti külades täieste igasugune korrapäraline

poliitiline kasvatustöö. Suuremaks liikuwate koolide saaduseks tuleb lugeda meie küla - algaktiwi loomist. Alus asunduste sisteemilisele organiseerimise- ja kihutustööle on pandud. Teiseks suuremaks wõiduks on huwi ärkamine poliitilise teadmiste omandamise wasta. Huwitaw on märkida, et asunduse elanikud kutsuwad kooli ka järgmisel aastal neile „külaleiba tooma“. Esialgul wõeti paljudes kohtades propagandisti waenulikult wasta: Kommunist tuleb usku salgama! Kuid propagandisti oskuse juures, millega ta talurahwale lähenes, millega ta „poliitika“-küsimusi taluniku igapäewase eluga hakkas siduma, muutus wahekord propagandisti wasta. See kaks suuremat wõitu parteilises kasvatustöös maal kindlustab meile edaspidised wõidud sellel põllul.

Eeltulewal õpeaastal tuleb järgmiste põhiküsimuste peale tähelepanekut pöörata:

1. Koolidewõrku tuleb igalpool suu- rendada, et wõimaldada töölistele ja talurahwa noorsoole poliitiliste teadmiste omandamist.

2. Üheks peapuuduseks meie parteilises kasvatustöös oli plaanikindluse puudus. Eestkätt awaldas ennast see puudus maal mitmesuguste ringide ja „poliitkoolide“ asutamises, kus aga aast-aastalt ilma ühegi kindla plaanita töötati. Linna parteilise kasvatustöö wormideks: lühendatud ja normaalne parteikool töökoja juures, marksistline ring. Need oleks peawormid. Maal: liikuw parteikool külas (esimine aste) 2½—3-kuulise õppuseajaga, nädalas 3 korda töötamisega. Edasi statsionaarkool — koha peale, õppus kestab kuni 5 kuud, töötab 2 korda nädalas kuberm. komitees kinnitatud juhatajaga. Need oleks põhiwormid. Pealeselle poliitringid lugemisetubade jne juures. Kuid nende asutamise juures tuleb aga silmas pidada põhimõtet: parem vähem, kuid paremine.

3. Koolide ja ringide komplekteerimisel (koosseisu määramisel) tuleb hoida kõigi mõõdaläinud aasta wigade ja puuduste eest. Eeltulewal õpeaastal waja luua poliitkoolides oma teadmiste ja

arenemise tasapinna poolest ühetaolisem koosseis.

4. Õpetöö meetodina tuleb tarvitada kõige laiemalt tarvituselolewat ja tööga õigeks tunnistatud meetodi: jutuaajamist kuulajatega. Juhataja ülesanne on kuulajates isetegewust arendada, neid aktiivselt õpitawa küsimuse arutusesse tõmmata. Jutuaajamine ei wõi sellepärast olla lihtne küsimuste peale wastamine, waid elaw mõttewahetus, küsimuse iseseisew arendamine kuulajate poolt. Kaks eestikeelset õperaamatut wõimaldawad seda suuremal määral teostada kui mõõdaläinud aastal.

5. Mitte aga wäheha tähtsusega ei ole koolitöö sidumine praktilise tööga wabrikus, talus jne. Teoria ühendamine praktikaga tuleb käesolewal aastal suure järjekindlusega läbi wiia.

Kuidas õpekäikusi korraldada, kuipalju see maksma läheb, kõik need küsimused on waja aegsaste selgitada. Sellesse töösse tuleb kuulajaid endid tõmmata.

6. Nõrgalt wõi mitte sugugi pole meil korraldatud parteilise kaswatustöö arwestamist. Tööwilumused iga üksiku küsimuse kohta puuduwad. Parteilise kaswatustöö wilumuste arwestamisele tuleb suure tõsidusega asuda. Meie propagandistidel ja teistel õpetööde juhatajatel tuleb kindlaste asuda oma tööwilumuste walgustamisele ja edasiandmisele teistele ajalehe ja ajakirjade weergudel. Seda on siamaani wähe tehtud. Aga see on ainult osa tööarwestamisest. Tööarwestamisele tuleb asuda parteiorganisatsioonide poolt ülesmääritud wormide järele.

Üheksa aastat majanduslifel wäerinnal

Suurte ühiskondliste pöörete eelduseks on valmistamisejõudude arenemise wastaoludesse sattumine tema materjaalse ja juriidilise kehastusega, s.o. maksimate warandusliste wahetfordadega, mis tingib valmistamisejõudude wabastamist neist ahelatest, mida waranduslifelid wahetfordad ühiskondliste valmistamisejõudude arenemisele ette seadnud.

Dkooobrirewolutsioon oli hiiiglasuur purustamiseprotsess, mis wanad ühiskondlifelid wahetfordad häwitab — proletariaadi ja talurahwa kodanlufe ja mõisnikkude ikkest wabastab. Ta häwitab ära ka endised waranduslifelid wahetfordad, andis wabrikud ja tehased, raudteed, pangad — kõik majanduslifelid wõimuabinud proletaarse riigi kätte. Talurahwas sai mõisniku maa. Maaomandus kaotati ära. Maa sai kogu rahwa ühishwarats. Endised teoorjuse ja rendi wahetfordad heideti ajaloo kolkikambri.

Walmistamisejõudude arenemise tee sai wabaks. Plaanita, korratu majapidamise afemele astus proletaarse riigi plaanikindel majanduse organiseerimine ja valmistamise planeerimine.

Kui oktoobrirewolutsioon kodanlufe poliitikawõimu häwitab, kuulutabid kõik tema majanduseteadlased ja ajalehemehed kooris nõulogude kolkumarisemist majanduslifel wäerinnal. Naste oli proletariaadil majan-

duslufe elu juhtimisele afuda. Tehniline intelligent (haritlased — tehnikud, inseneerid jne) olid töörahwawõimu wastu. Ühes wabrikantidega saboteeris see kodanlufe kõrgepalgaline kiht töölisteklassi algatust majanduslifel wäerinnal. Sialgu polnud enamlasteparteil kawatsust kõiki valmistamise alafid otsekohe töörahwa juhtida wõtta. Puudus jefi ostus, puudusid wilumused. Seati sisse töölistekontroll ettewõtetes, kes wabrikantide tegewust pidi filmas pidama, ettewõtte seisukorraga, töö ja juhtimisega tutwunema. Aga kodanline saboteerimine majanduslifel wäerinnal: ettewõtete seisujätmine, korratuste efilekufsumine tooresainetega warustamises, juhatajate ja wabrikantide põgenemine jne — kõik see ajas wahetorra tööliste ja ettewõtjate wahel äärmiselt terawaks, kiirustas kohtabel natsionaliseerimiseprotsessi ja sundis proletaariaati tööstuse juhtimist enefe kätte wõtma.

Lahtipuhkem kodusõda wiis selle protsessi kiireste lõpule. Wõeti ära rohkemgi kui see majanduslufe otstarbekohasufe seisukohast tarwilik oli. Kuid see oli mõõdapääsemata. Poliitiline rewolutsioon ei olnud lõppenud. Kodanlufe wastupanek tuli murda. Seda ei saanud teha üksi kodusõja wäerinnal. Kodanlufe poliitilise wastupaneku murdmiseks tuli häwitada tema majandusline alus, — wõõrandada suurt, kui ta wälte-

ettevõtted, ära teelata wabakaubandus. Kõik tuli mobiliseerida tootjate võidurikkaks lõpetamiseks. Eojawäe ja linna-rahwa (eeskätt wabrikuproletariaadi) tootmiseks tuli võtta talurahwalt kõik tema wilja ülejääk. See oli jeda enam tarwilik, et kontrentolutsiooni ajutised võidud lahutaksid meie tööstuse tema tooresainete-raioouidest, mis walmistuse kohutawa lange-mise kaasa tõi. Tööstusetsaaduste wahetamisest põllusaaduste wastu ei tulnud sellepärast midagi wälja. Proletariaat aga walgus leiwa puudusel linnadest suurel hulgal maale. Tööliliste arv wähenes, mis prole-tariaadibiktatuurale ädaohklikuks ähwar-das saada. Sellepärast oli toiduwilja koku-wõtmisel otustaw tähtsus proletariaadi päästmiseks.

Kodusõda ja selleaegne majanduspoliitika, n. u. „sõjatomunismuse“ tõi efile walmistamisewõidude kohutawa langemise. Kiirwõit saak langes 1913. aastaga wõr-reldes 1920. aastal 27 protsendiui, nahwta 42, rauamullasaadus 1,7, malmi 2,4, wase 0, raua 4, willatööstus 27, puuwilla-tööstus 7, suhkrutööstus 6,5, tsemendi 2,5 ja teliskiwitööstus 2,1 protsendi peale.

Kogu wiljasaak langes 4 600 miljoni puuda pealt (1909—1913. a.) 2 794 mil-joni puuda peale (1920. aastal). Üksitute põllukultuurade külwipind langes järgmiselt: nisu 34 protsendi peale, oder 38, rutis 28, kaer 31 protsendi peale. Töowiljatuse oli waewalt 25 protsenti sõjaeelsest. Seisutord oli feega äärmiselt raske. Kuid proletariaat ja talurahwas wõitles teadlikult oma klassi-waenlaste — kodanluse ja mõisnikkude wastu ja kannatas kõik raskused ära, mida kodusõda kaela tõi.

Ühes kodusõda wäerindade lõpetamisega, klassiwaenlaste ärawõtmisega, hakkas end puudus loodusjõulistes rahulolematuse awal-dustes wäljendama. „Sõjatomunismuse“ seisutorruga ei olnud talurahwas ega ka töölilised rahul, sest elamise tasapind oli wäga madalale langenud. Walmistamisewõidud olid kodusõjaeeg langenud ja tagur-pidi läinud. Rewolutsiooni tulud ja wäljaminekud olid wäga suured. Tarnis oli walmistamisewõidude langemisele piir panna.

Wõeti tarwitusele uus majanduse-poliitika. Wäikeettevõtted anti-rendile eht endistele omanikkudele tagasi. Kuulutati wälja wabakaubandus. Kaotati ära wilja

sumniwõtmine ja seati fiske tootlusmaks, s. o. wilja wõeti talurahwalt ainult niipalju kui alamääraselt tööstusproletariaadi ja punawäe tootmiseks tarwis läks. Ülejäänud wili jäi talurahwa kätte tema majapidamise tootmiseks, ta wõis sellega teha, mis tahtis. Kõik need abinõud tulid tarwitusele võtta selleks, et wõimalust luua walmistamisewõidude arenemiseks ja tootmiseks. Wene-maa on maa, kus rõhuv osa rahwast (84 protsenti) elab maal, kuna linnades ainult 16 protsenti kogu rahwast elab. Maarahwas elatab end suuremalt osalt põllutööst (22 miljonit talurahwa-maja-pidamist). Wabakaubanduse teeld ja wilja sumniwõtmine häwitab wäikewalmistajate majanduslise algatuse ja ettevõtlikkuse; wäikewalmistaja hakkas ainult oma tarwis walmistama. Ta ei olnud sugugi huwi-tatud oma wiljaülejääki riigile andma. Mõisnikud olid häwitatud. Eojahädaoht oli mööda. Talurahwas nõudis nüüd õigusega ainult sõjatingimustes õigustatud sumnimafsu kaotamist, nõudis wabakaubandust jne. Talurahwale tuli järele anda. Ja jeda tehti uue majandusepoliitika maks-mapanemisega, mis lubas wabakaubanduse, sumniwõtmise ära kaotas ja wäikewalmis-taja eraalgatust filmas pidas. Põllu-majanduse walmistamisewõidude tootmine — talurahwa majanduslise seisutorra paran-damine — see oli nüüd majanduslise üles-ehituse töw ja töölisklassi seisutorra parandamise lähtekohaks.

Kiitult põllumajanduse ülesehitamise kaudu wõis töölisklassi seisutorda paran-dada. Aga põllumajandus andis wähe wilja ja tooresainet. Kütteft oli suur puudus. Ilma leiwata ei olnud, wõimalik ka kütteainet saada. Ilma wiljata, too-resaineta kütteft polnud wõimalik aga tööstust üles ehitada, töölisklassi seisu-torda parandada.

Kriis, mis 1921. aasta algul end kogu majanduslifel ja ka poliitilifel wäe-rinnal (talurahwa wastuhakkamised, Kroom-linna mäts) ja parteis awaldas, fundis neid abinõusi tarwitusele wõtma. See oli ainus õige proletariaadi poliitika wähe-ajajärgul. Leenini idee — „uue majandus-poliitika“ — on kogu rahwuswaheline prole-tariaat õigeks poliitiliks tunnistanud ka-pitalismufelt sotsialismufele mineku aja-järgu kohta. Ta on rajatud liidu loomisele talurahwaga, wäikewalmistaja töö-

saaduse kasutamisele sotsialistlikes ehitustöös.

Viis aastat on uut majanduspoliitikat tarvitatud. Kas võime tänapäev veel tähelda; et see 1921. aastal tarvitusele võetud majanduspoliitika õige on. Ei. See on ainus õige majanduspoliitika. Wahepealset teed ei ole wäikewalmistaja ärakasutamiseks, tema majanduse arenemise sotsialistlikele roobastele juhtimiseks.

Uga ühiskondline pööre — revolutsioon — toob valmistamisejõudude arenemise teatava seisaku ja tagurpidiminekku, isegi hävitamise. Kuid ta wabastab valmistamisejõud ahelatest, millesse neid ühiskonna waranduslike wahetordade arenemine wiinud, ehitab nad uuel kõrgemal tehnilisel alusel uueste üles ja tõstab sellega ühiskonna endisest seisukorrast kõrgemale astmele. Uga ükski ühiskond ei warise kofku, ei anna uuele maad ofsetohe puhtal kujul, kus ainult uued majanduslikud wõrmid aset leiawad, waid püüandawad ta endiste majanduslike wõrmide jäänused, mis ühel ehk teisel maal üldises valmistamiseprofessjis kaaluwat oja etendawad. Sellepärast ei saa neid ühe kelliigutusega lõpetada, kõrvaldada, waid neid tuleb majanduslike wõitluse wõtetega wälja tõrjuda. See wäljatõrjumiseprofessj on pikaldane arenemisekäik. Neil maadel, kus tehnika kergem, on see professj wõrdlemisi kiirem kui majanduslikelt mahajäänud maades. Wäikewalmistaja wäljatõrjumine suurwalmistamise eest sünnib majanduslikwõitluse koopereerimise teel.

Uus majanduspoliitika on kõiti neid wõtteid tarwitanud ja suuri tagajärgi annud. Uus majanduspoliitika, kuivõrd see oli järelandmine talurahwa eramajapidamisele, kujutas alguses taganemist. Waba-kaubandust lubades andis proletariaat kapitalistlikele olustele teatud määralt tegevusewabaduse tööstuses, kaubanduses, kui ka põllumajanduses.

Uga proletariaadi kätte jäid tähtsamad ja juhtiwad majandusliked alad: suurtööstus, raudteed, kaewandused, pangad, wäliskaubanduse monopol ja riigiwõimuaparaat, mille abil wõimalik on üffikutel majanduspoliitika aladel wõtteid walida, mis kasulikud proletariaadidiktatuura majanduslike aluse laiendamiseks ja liidu loomiseks talurahwaga, tema majandusega. Need wõtted on: tööstusejaaduste hindade

kõrvaldamine talurahwa ostujõu alusel, laenupoliitika, maksupoliitika, wiljahindade kõrvaldamine wilja ülesostmisel jne.

Juust proletariaadi poliitilise ja majanduslike diktatuura abil, proletariaadi eelwäe — kommunistlike partei õige poliitika abil on kogu uue majanduspoliitika ajajärgul kogu majanduslikel wäerinnal suuri edusammusi astunud. Oleme suutnud tööstuse ja põllumajanduse tösta sõjaeelsele kõrgusele, üffikutel aladel sõjaeelsest tasapinnast kõrgemalegi. Mis aga peaafti, oleme suutnud kindlustada, proletariaadi liitu talurahwaga. Talurahwa rahutusel on jäänud seljataha. Talunik muutub ifta rohkem ja rohkem lojaalseks nõukogude walituse wastu ja hakkab aktiivselt oja wõtma ühistööft proletariaadiga sotsialistlikes ehitustöös. See on suur wõit. See wõit on tingitud kordaminekuteft majanduslikel wäerinnal:

Põllumajanduses on küllwipind 1925-26. majandusaastal tõusnud 1913. aastaga wõrdeldes 88,3 protsendi peale, karjakaswatus, farmeloomade peale ümberarwatult 95,4 protsendi peale.

Üffikutel põllumajanduse aladel oleme sõjaeelseft ifegi kõrgemale tõusnud: kui wõtta 1913. a. 100, siis õlt 1925-26. majandusaastal kartulijaaf 149,7%, aiawiljad 103%, kanep (tiud) 112,4%, päewalilleseemned 137,1%, tubaf 164—173%, piimajaaf 110,8% ja metfajaadused 111,9%. Teifed valmistusealad põllumajanduses on peaaegu kõit üle 80% sõjaeelseft.

Ra tööstuse ülesehituse alal oleme suuri tagajärgi saanud: 1923. a. õlt kogu tööstusejaadus ligi 7 miljardit sõjaeelseft rubla, 1925-26. majanduseaastal 6,6 miljardit; üffikute tööstuseharude jaadus tegi 1925-26. aastal sõjaeelseft: kuitööstus 92%, kimitõbejaaf 79%, nahatööstus 102%, nahwatööstus 85%, paberitööstus 125%, metallitööstus 89%, tubafatööstus 86%, rauamullajaaf 65%, elektritööstus tõusis koguini üle kahe korrast sõjaeelseft kõrgemale. Tööliste arv kaswas mõõdalainud aastal 400 000 töölike wõrra ja teeb 1913. a. arwust 88%. Tööpall tõusis sõjaeelsele kõrgusele, tööwiljatus aga 98% peale sõjaeelseft.

Kui waadelda meie tööstuse arenemist klassiifitseft seisukohaft, siis näeme riiklike sotsialistlike ja koopereatiwtööstuse kiiret tõusu wõrdlemisi erakapitalistlike tööstusega. 1923-24. aastal andis riigitööstus 69,6% kogu tööstusejaaduseft, 1925-26. a. 74,5%, koopereatiwtööstuse jaadus tõusis 5,5% pealt 6,7%—ni, kuna erakapitalistlike tööstuse oja langes 24% pealt 18,8% peale, mis suur wõit on sotsialismuse ehituse töös, sest et see proletariaadidiktatuura majanduslikft alust laiendab ja kindlustab.

Samuti oleme suuri tagajärgi saanud ka kõige raskemal majanduslises väerinnal ajal, see on kaubanduses, kus riigi- ja kooperatiivkaubandus järkjärgult erakaubanduse wälja tõrjub, mis sotsialistlike oluste wõidust erakaupitalismuse üle kõneleb. Nii tõusis riiklike kaubanduse aja üldises kaubanduslises ringkäigus 1923-24. aasta 31% pealt 34% peale 1925-26. majandusaastal; kooperatiivkaubandus tõusis selle aja sees 28,2% pealt 44,5% peale, kuna erakaubanduse aja 48,8% pealt 23,7% peale langes.

Rahamuenduse läbiviimiseft jaadit on meil kindel rahakurss, mis meie majanduslises arenemise tagajärg on. Rahaaasanduslises oleme samuti suuri edusammusi teinud, mille töenduslises on meie eelarwe alaline suurenemine. 1923-24. a. oli see 2,2 miljardit, 1924-25. a. 2,9 miljardit, 1925-26. a. 4 miljardit ja 1926-27. aastal 4,6 miljardit rubla.

Üldise majanduslises tõusuga on kaotanud ka rahwa hissetulek. 1913. aastal oli rahwa üldine hissetulek ühe inimese kohta 108,3 rubla, 1924-25. aastal 112 rubla, 1925-26. aastal 141 rubla.

Kõik see tõendab, et proletariaat suudab majanduslises elu juhtida, uut sotsialistlises

korra luua ja ühiskonda kõrgemale arenemiseastmele wiia.

Seni on majanduslises arenemine endise põhitapitali kaotamise ja kõhendamise ajal sündinud. Seni oleme kaotanud kodanluselt päritud wabrikuid, oleme kõik käima pannud, mis võimalik. Et arenemine edasi wõiks minna, tuleb nüüd hakata uusi wabrikuid ehitama. Partei XIV kongress seadis selles sihis kindlad sihid üles. Meie riik tuleb põllumajanduse riigist muuta tööstuse ja põllumajanduse riigiks, see on tösta tööstuse saadus põllumajanduse saaduseft kõrgemale.

Seda on võimalik läbi wiia uute wabrikute ehitamise teel, sest endised wabrikud on juba kõik tarwilisel määral koormatud. See laiendab proletariaadidiktatuura majanduslises alust, tõstab sotsialistlike oluste kaalu, võimaldab majanduslises ja sellega ka poliitilises liitu talurahwaga kindlustada, põllumajanduseft koopereerida, riiki elektrifitseerida ja sotsialistlises korra maksmata panna.

Joh. Reesen

25. OKTOOBER

S. Aleksejew

Wäljawõte walgekaartlaste memuaaride kogust „Oktoobrirewolutsioon“. Eessõna, lk XVI

Nii siis, poliitiline seisukord oktoobri eel kujunes järgmiseks: koalitsiooniline ajutine walitsus jäi nii paremalt kui pahemalt poolt ilma toetuseta. Parempoolsetele, kes jänunesid kodanlises restauratsiooni järele, oli ta wastumeelt ja nad ootasid selle langemist, et wabanedes „demokraatlikust“ sildist raudse rusikaga enamist hädaohtu maha suruda.

Pahempoolsed aga, s.o. laialised tööliste- ja sõdatitehulgad, enamlastepartei eesotsas, walmistasid ajutise walitsuse kukutamist ette, et teostada hüüdsõna: „kõik wõim nõukogudele“, et anda rahu maale, alata sotsialistlises rewolutsiooni. Wäikekodanlik demokraatia aga lõhkes; tähtsusetu osa (pahempoolsed s-r'id) läksid ühes proletariaadiga, suur enamus aga liitus otsekohe kodanlusega, et sõjariistus wõitlusesse astuda wastuhakkawa töölisteklassega. Osa mitmesuguseid rühmitusi, intelligentisi, kes omawahel waenulises wahekorras olid, kaotasid oma rahwahulkadest lahusoleku läbi igasuguse poliitilises teowõime.

Sellega ühes muutus ajutine walitsus, endine jõu esitaja, tühjuseks, nagu paberirahad siis wäärtuse kaotawad, kui kassas kulda pole. Ta langemine ei sündinud aga muidugi mitte nii kergelt nagu 8 kuud tagasi isewalitsuse kukutamine. Tööliste ja soldatite wastahakkamine sundis mitmesuguseid wäikekodanlises, poliitilises rühmitusi kui ka osa aktiivseid parempoolseid ajut. walitsuse kaitse seisukohale asuma. Sel teel õnnestas Kerenskil mõnesugust sõjawäelises jõudu luua, et sõjarewolutsioonilises komitee jõududele midagi wasta seada. Huwitaw ja iseloomustaw on ajut. walits. aktiivsete kaitsjate koosseis, millest Kerenski, Sinegub, Stankewitsh oma mälestustes jutustawad. Terwest Peterburi garnisonist jäid järele ühes ajutises walitsusega ainult junkrud ja sotsiaalsest roopast wälja löödud elemendid, nagu naispataljon, inwaliidide salk j.t. Wäljaspool Peetrit aga leidis Kerenski, nagu saatuse hirwituseks, oma kõige agarama kaitsja ja tahte täidewiija — „ülemjuha-

taja* — monarhist Krasnowis, kes paar kuud tagasi sõjakäigu Peetri peale ette wõttis, et Kerenskit kukutada ja wangistada.

Monarhisti kindrali Krasnowi kõrwal näeme teisi sõjawäejuhtisi ja organisatorisi mitmesugustest poliitilistest grupest: „rahwalik sotsialist“ Stankiewicz juhatab talwepaleed kaitswat wäeosa, wähemlane Woitinski püiab Põhja wäerinnal karistussalka organiseerida, s. r. Gotz organiseerib junkruid jne.

Walgekaartlaste mälestustes, kus oktoobrirewolutsiooni kirjeldatakse, minnakse mitmesugustest seisukohtadest wälja. Aga mitmesuguste poliitiliste waadete peale waatāmata tunnistawad kõik need „tegelased“ (Krasnow, Koorenew, Miljukof, Kerenski, Deniikin) oma mälestustes, et Kerenski lüüasaamise peapõhjuseks sõjawäe „lagunemine“, distsipliina langemine, see on sügaw waen ajut. walits. wasta, sõjawastane meeoleu soldatite keskel oli.

Talunik ei tahtnud enam ajaloo pöqlt ettemääratud „suurtükilihaks“ olla. Ja sellepärast ei hakanud Krasnowi kasakad mitte üksi Kerenski, waid ka oma ohwitseride wasta.

Wäga õpetlik on tähele panna, kuidas klassiline koosseis sõjawäe osa seisukoha ära määrab. Sõjakoolid, kus suuremalt jaolt kodanlaste pojad ehk intelligentsi liikmed, astusid enamiste Kerenski kaitseks wälja, aga töökomando soldatid (talupojad) ütlesid wäljaastumisest ära ja nende esitaja teatas sõjakooli koosolekul:

„Sest et siin koosolekul otsustatakse küsimust wennatapmise üle, kapitali wõitluse üle töörahwa wabaduse wasta, meie kaitsja Leenini wasta ja t õ s i - s e rahwawalitsuse wasta, siis meie, tööroodukomitee liikmed otsustasime teid, isandaid, üksinda jätta. Meil teiega ei saa ühte teed olla...“

Oranienbaumist ja Peterhofist ilmusid talwepaleesse ajut. walits. kaitseks lipnikkudekoolid. Korraldasid õue peal koosoleku ja siis... läksid ära. Selle koosoleku üle teatab junker Matslewski sõjakooli adjudandile Sinegubile:

Nende koosolekul oli säärane häbitaw pilt, et ma ära jooksin. Karjuwad, wilstawad. Mitte homsed ohwitserid, waid oinastekari; tuimad, toored, ruma-

lad... Juba nende nägude järele wõib tunda, et kõik on adra tagant, poolkirja-õskamata, harimata metsloomad...“

Talupojast-soldatite klassiline waen Kerenski walitsuse kui kodanlaste huwide kaitsja wasta, see oli ustaw tegur Kerenski lüüasaamises. Üheks niisuguseks soldatitehulkade seisukohtade peegelduseks wõib ju ainult seegi olla, et mitmemiljonilisest armiast Kerenski suutis oma poole wõita ja Peetri peale saata ainult mõne kasakawäesalga.

Sellega on päewaselge, et soldatid päratu suures enamuses Kerenski wasta olid, ehk äärmisel juhtumisel mõned wäeosad „erapooletud“.

Aga ka parempoolsed kindralid, ohwitserkond, junkrud ei suutnud suurt toetust anda. Põhjus: klassiwaen „alamate“ ja „ülemate“, talupoja ja isanda wahel, mis 8-kuulise Kerenski walitsuse ajal õige terawaks muutus. Kui Krasnowile aeroplaanisi tarwis läks, siis selgis et —

„Õhulaewastikukooli ohwitserid kõik Kerenski poolehoidjad olid, aga kartsid soldatise, ja selle tagajärjeks oli, et Krasnow ainult 2 aeroplaani sai...“

See on üks näitus, mille sarnaseid palju oli. Pealeselle ei olnud ohwitseride koosseis enam endine, 1914. aasta sarnane — mõisnikuseisusest. Suur protsent oli endiseid „alamwäelasi“, „liht-rahwas“, „adra tagant“, kes lühikese-ajalistelt kursustelt, „lipnikkudekoolist“ tulid. Need ei olnud enam kindlad kodanluse kaitsjad. Need läksid tihti rewolutsiooniwägede poole.

Wastarewolutsioonilist ohwitseride wäerinda lõhkus weel see asjaolu, et enamlastewastase wõitluse algatajaks oli „sotsialist“, „poolenamlane“ — Kerenski. Sellepärast olid paljud kindralid erapooletud ehk ka koguni waenulikud Kerenski wõitluse wasta. Nende äärmiste monarhistide soow oli:

„Parempoolsete strateegialine plaan seisis selles, et mitte takistada enamlaste poolt ajut. walitsuse mahamurdmist... Siis aga kohe enamlist „mässu“ lõpetada.“

Muidugi oli oluseid, kes ootawale seisukohale jäid ja ka neid, kes oma nahka turule ei tahtnud wiia.

Kui kaugemale ohwitseride „sisemine langemine“ sel ajal juba ulatas, näitab Sinegubi memuaar (mälestus):

„Sel ajal kui „lollpead“ ohwitserid ja junkrud 26. okt. õöl talwepaleed kaitseks, istusid „targad“ klubides...“

... „Esimine asi, mis mulle silma puutus ja imestama pani... laud täis pudelid, lillesi, sokolaadikompekkisi, pakkisi. Põrandal, sohwal, toolidel magasid ohwitserid...“

... „See oli salajane peidupaik ohwitseridele ja nende daamedele. Juba enne enamlaste wäljaastumist otsustasid peastaabi- ja kindralstaabi-peawalitsuse ohwitserid abinõu leida... Ja see pelgupaik oligi see abinõu.“

Mõned wahwad talwepalee kaitsjad oskasid sarnast pelgupaika ka paleeruumides leida:

„Läksin söögimaja otsima. Astusin helewalgesse tuppa: tubakasuits ja wiinahais tungis wasta... Joobnud ohwitseride kisa... Waatamata nälja peale ei kannatanud ma seda pilti ja jooksin wälja.“

Joomapidu katku ajal... Missugune häbi... Ja need on ohwitserid!“

Weel nende hiilgawate ohwitseride ülespidamisest. Schumakof jutustab:

„Isandad Peterburi ohwitserid müüsid endi rewolwrid ära. Kelmusega oskasid neid uueste saada, siis aga jooksiwad ümber ja otsisiwad wõimalust, et seda „ajutise walitsuse kaitseriista“ uueste ära müia.“

Missuguses lagunemise protsessis keerles suur osa ohwitserkonda.

Osa ohwitseridest toetas ajutist walitsust. Nagu Deniikin kirjutab:

„Ainukeseks oluseks, kelle poole wõis riikluse kaitseks pöörata, olid... „Korniilowi mässajad“ — ohwitserid, junkrud, löögirühmad, tekiinlased, ikka seesama 3. ratsakorpus.“

Agas neil polnud aktiivsust. Nendel polnud kindlat eesmärki.

„Nad ei osanud soldatitele waimustust, tahtejõudu edasi anda. Isamaa ja riikluse eest? Liig arusaamata. Ajutise walitsuse ja Kerenski eest? See kutsus wälja wihased hüüded: „Maha!“ ja nõuti Kerenski enamlaste kätte andmist.“

Suurelt mõjusid soldatite peale nõukogudewalitsuse seadused rahu ja maa üle, mis kohe peale pöoret wälja anti.

See kõik mõjus rewolutsioniseeriwalt tööliste ja talupoegade peale ja purustas lõpulikult haledad Kerenski katsed Gatsina all ja mujal. Ja niisuguste tingimiste juures ei oleks mingisugune „ime“ suutnud Kerenskit päästa.

Kerenski oma mälestuses „Gatsina“ jutustab, et tema lüüasaamise põhjuseks oli terwe rida „õnnetuid juhtumisi“; kui neid poleks olnud, Kerenski enese arwates, ta oleks tingimata wõitnud.

Üheks niisuguseks „juhtumiseks“ oli Põhja wäerinna kindral Tsheremissowi „äraandlik“ ja peatelgi kõhklew ülespidamine. Aga nii ühel kui teisel „juhtumisel“ on oma sügaw alus: kindral ja peatek olid „tegewusewõimetud“, sellepärast et soldatid olid enamlustatud.

Kui Krasnow suure waewaga kohaliku nõukogu koosolekul frondi ülemjuhatajaga Tsheremissowiga kokku sai: „Ajutine walitsus on hädaohus,“ algasin mina (Krasnow), „meie kohus...“

Tsheremissow wastas otsustawalt:

„Ajutist walitsust ei ole. Ma käsin teid Ostrowi jääda. Teie ei suuda midagi ära teha.“

Tsheremissow tundis jõudude wahkorda ja oma soldatite meeoleolu.

Kui ta oleks aga püüdnud teisiti talitada, siis oleks tagajärg niisugune olnud nagu Lääne wäerinna ülemjuhatajaga Balujewiga. See oli äge enamlaste wastane ja korraldas wäeosade saatmist Petrogradi peale. Siin aga jälle õnnetu „juhus“: enne kui ta oma wastarewolutsioonilist tegewust sai alata, wangistati teda 37. polgu soldatite poolt.

Nii siis: siin ja seal, igalpool „õnnetusejuhtumised“.

Pealegi peab ütleva, et Põhja wäerind Lääne wäerinnast kaugelt enamlisem oli. Nii et Tsheremissowiga wast weel hullem nali oleks wõinud „juhtuda“.

Kerenski palwe peale wäerinnalt abi saada wastati:

„Ühegi wäeosa eest wastutada ei wõi. Need, kes minu lähedal on, kõlbawad korratuste wasta wõitlemiseks, aga ajutise walitsuse kaitseks waewalt...“

Waatamata „abi“ organiseerimise peale kindral Duhoonini ja wähemlaste

ja s-r'ide armiaomitee toetusel, ootasid neidgi wäiksearwulisi „soldatise“ teel uued üllatused: raudteelased said ettekirjutuse Wikshel'ilt (ülewenemaaline raudteetöölaliste täidesaatekomitee) mitte mingisuguseid wäeosasid wedada. Kohati oli see ettekirjutus kätte saamata, kuid raudteelased ütlesid ära oma klassiwaenlaste toetamisest.

Lõpuks oli Krasnowile ja Kerenskile Ostrowist ärasõitmiseks wagunit tarwis, mida nad ainult sõjalise jõuga saiwad:

„... siis ilmus wagun nagu maa alt. Istusime wagunisse ja ootasime. Käus-tasin sõita. Wedurid wilistawad, manööwerdawad. Liini peale kogub hulk Ostrowi garnisoni soldatid, aga meie seisame ikka paigal.

Ma ähwardasin. Sõnadega lubati, aga mitte mingisugust täitmist.

Jessaul Korsshunof, kes enne wedurijuhi abina teenis, istus paari kasakaga wedurile, ja nii saime edasi.“ („Krasnowi „Mälestused“.)

Kui siisgi mõni wäeosa saladusekätel teadmata tulewikule wasta wiidi, siis awas sõja-rewolutsiooniline komitee soldatite ja kasakate silmad. Selle tagajärjeks oli ajutise walitsuse wägede ülejooksmine. Selle „lagunemise“ ohwriks langes kõige lõpuks ka Kerenski ise ja 1. nowembril oli ta sunnitud ära jooksuma oma „armia“ kättemaksu eest, kellega ta mõne päewa jooksul Gatsina ja Deetskoe Seloo ära wõttis.

Tõlk. W. Kasemets

RAHWASTELIIDU RISTIRÜÜTEL KARL KAUTSKY

Sotsiaaldemokraadid on kodanluse Siioni wahid.

M. Martna.

Nõukogude - Liidu närimise kõrwal, mis wiimasel ajal enam poliitiliselt küigi suuri protsentisi ei annud, on sotsiaaldemokraatide „wanameister“ Karl Kautsky nüüd uue tööala leidnud, mis aga nähtawaste weel õnnetum on, sest juba algusest peale on siin ristirüütlil jäljed pisaraist märjad. See uus ala on nõndanimetatud rahwasteliidu kaubaäri saaduste wäljapakkumine. Ühel niisugusel kaubareisil on see „rahwasteliidu“ wandersell otsaga Soome sotsiaaldemokraatide häälekandjasse jõudnud, kust Mihkel Martna ta kaupa ka Eesti Brookusmäe „proletaaridele“ konderbandina sisse weab.

Meie lugejatele ei ole wist pikka sissejuhatust selle „rahwasteliidu“ kohta tarwisgi; on ju üldiselt tuttaw, et see üks pesa on, mille kaudu maailma suurimperialistid — Inglismaa ja Prantsusmaa — teisi, vähemaid kodanlisi riikisi selleks tahawad kasutada, et oma wõimu ja sellega oma rööwimise wõimalust laiutada. Muidugi sattuwad nad sellejuures omawahel karwupidi kokku, ja kogu see „liidu“ jant ei ole kunagi muud olnud kui suurriikide manööwerdamine, et wastasele jalga taha panna ja teda pikali lüüa. Mis wälispidi igatahes wägä sügawate kumardustega ja

wiisakusewiguritega sünnib. Nii siis üks silmakirjamäng nugadeihumisega.

Wõiks arwata, et seesugust kaubaäri kellele tahes, kuid mitte tööliste ei tuleks pakkuda, sest mis muud „suhet“ wõiks töölistel iganes selle pettuse ja salakawatsuse kamba wastu olla kui — tünnike dünamiiti nurga alla ja karkõmmidi! pilwede poole. „Õigeusklik marksist“ Karl Kautsky näeb asja siisgi teises walguses. Tõsi küll, „rahwasteliit ei ole rahwaste suures peres suurt lugupidamist leidnud“¹ — isegi kodanlistes ringkondades mitte, haletseb „marksist“ ja „sotsialist“ Kautsky. Isegi „sotsialistid on arwustawale seisukohale asunud“. See on muidugi ketseritemp, sest tunnistas ju omal ajal II Internationaal „rahwasteliidu“ selleks Johannesenese ilmutamiseraamatu imeloomaks, kes 1000-aastase rahuriigi pidi maa peale tooma, ja sotsiaaldemokraatide peamehed on kõigile okaskroonidele, mis sealt suurrööwikute killast ühe ehk teise maa töörahwale pähe surutud, truilt oma õnnistuse annud. Kuidas ei peaks siin „marksist“ Kautsky wägewaste

¹ Jutumärkides toodud mõtted on K. Kautsky artiklist, Martna tõlkes: „Ühendus“, nr 72, 22. sept. s. a.

häält tõstma, kui sotsiaaldemokraadid hakkawad „liitu“ arwustama. Kui kergete ei wõi nad sel teel — neetud kommunistideni jõuda!

Muidugi, ka Kautsky ei leia „rahwasteliidus“ muud kiita kui „ilusat aadet“, aga tal on kohe wabandus walmis: taewas hoidku, mis te ta'st muud wõite tahtagi, „tema el ole weel muna-koorest täieste wälja pugenud“. Nii siis alles werisulgis kanapojuke, keda puhas üleskohus oleks selle maailma kurjuse ohwriks Kolgatale wiia. Ei, ei! Seda ei tohi teha, mingi hinna eest ja iseäranis nüüd, kus „kõik wõimalused uut hoogu saawad, et Rahwasteliit tõsiseks rahwastewahelise rahupoliitika abinõuks areneks“.

Nüüd tuleb küll pisut segane wahe-
jatk, sest kord loeb Kautsky nende „wõimaluste“ põhjuseks Saksamaa wastuwõtmist „rahwasteliitu“, sealsamas aga — waewalt tosin rida alamal — kinnitab ta, et sest „liidust“ ikkagi muidu asja ei saa, kui et — „sotsialistid talle oma töökawa annawad (Kautsky sõrendus). See paistab esimesel pilgul nagu liig wähe kokku klappiwat, aga „marksist“ leiab wõimaluse seda kahte kaugest seisukohta ühendada: aga mis siis, kui Saksamaa, s.o. muidugi prae-pune Hindenburgi walitsus, just selle sotsiaaldemokraatide programmi sinna „liitu“ wiibgi. Sellele mõttele näib Kautsky sihtiwatgi, kui ta selle kahe kauge seisukoha wahel kõneleb, et sotsialistide „waated mõne riigi suhtes, milliseid me omal ajal kodanluse tugewamateks klassiwõitluse tugdeks pidasime, sedawõrd on muutunud, et me neid . . . nüüd tööliklassi wabastamiswõitluse wahenditena kasutada kawatseme . . .“ See käib ju kägatsutawalt ka endise Wilhelmi, nüüdse Hindenburgi riigi kohta.

Agas „marksist“ Kautsky läheb weel kaugemalegi: pole ta ju asjata dialektikas meister olnud; ta ei seleta mitte ainult „wõimalustest“ „rahwasteliitu“ rahuaate rakkesse panna, waid näitab ehk vähemalt tõendab, et ühiskondline arenemine paratamata sinna peabgi wiima — igatahes on Kautsky selle paratamatuse liimile siputama jäänud ja hüüab nüüd täie rinnaga: „Üks peaks

meile selge olema, nimelt, et ilma Rahwasteliiduta enam läbi ei saa. See on ainus jõulisem abinõu, mille abil rahwastewahelisi tõliküsimusi lahendada wõiks.“

Soo, niikaugale on siis sotsialist Kautsky issanda — wabandage, „marksismi“ abiga õnnelikult jõudnud. Me peatame pilguks, et pisut järele kat-suda, kuhu meie siis „wanameistri“ järgil õieti oleme wälja jõudnud ja mis-sugused wäljawaated siit õnnistatud rajakiwilt eespool silma paistawad.

Lühidalt oleks see tee- ehk mõtte-käik järgmine: „Rahwasteliit“ on siia-maani wõimetu olnud rahuaate heaks midagi tegema (märg kanapojuke); nüüd läheb sinna Hindenburgi walitsus; sellele annab sotsiaaldemokraatia oma töö-kawa kaasa, ja siis hakkab „rahwasteliit“ aina robinal rahuaadet teostama. Sest tema on see tee ja tõde, ainuke ärapäästja ja õnnistegija siin halli tae-wakese all.

Kahjuks jätab Kautsky täieste sele-tamata, miks siis just „rahwasteliit“ see ainuke jne on, kuna me siia maani sotsialistide leerist ikkagi harju-nud olime kuulma, et organiseeritud töörahwas maailma rahu kindlustaja on. Ja sellepärast jääb ta tõendus selles kokkuseades arusaamatuks, just nagu eelmisedgi wäited puhtjuhusliselt näiwad ritta olewat laotud, ilma sisemise side-meta — jällegi selles järjes. Asjalugu muutub põhjalikult, kui meie järjekorra ümber muudame ja tagant otsast peale hakkame.

Kautskyle on selge, et muud pääse-
teed ei ole. Miks? Agas sotsiaaldemo-kraatia? See on ennast naha ja kar-wadega kodanlusele ära münud ja tunneb igal sammul, et tema kodan-luse wastu sõrmegi tõsta ei suuda — kui sõjatoru puhuma hakkab. Oleks wanamehest rumalus seda endala sa-lata. Loomulikult jääb siis ainult üle — kodanluse organisatsioonidest mõnda leida, kes teatud tingimistel wõiksgi rahuaadet teostada. Missugust? Kui „rahwasteliit“ loodi, siis kõlistati ta ümber meeletult rahukella. Kõneldi palju selle koonduse rahu-aatest, ja kuigi „see rahu aade esiotsa ilusaks unenäeks pidi jääma“, siis — näeb

„sotsialist“ Kautsky seal ometi ainukese ühiskondlise jõuallika... Mis jääb tal nüüd muud üle kui ringi waadata, kuidas seda unenägede kangelast üles wirgutada ja rahuaate teostamisele juhtida. Aga kuidas? Kuidas võib ometi imperialistide pere maailma rahuingliks muutuda? Selleks on ainult üks tee — sotsialismuse teostamise tee, sotsialistide „oma töökawa“. Ainult jällegi on takistus ees: kuidas wõtawad kodanlased selle wastu? Siin tuli nüüd saatus appi: Saksamaa wõeti „rahwasteliitu“ wastu, ja selle uue perekonnaliikme kuewoodri wahel tahab Kautsky nüüd „oma töökawa“ „rahwasteliitu“ konderbandina sisse poetada. Ja siis — siis „lõowad kõik peerud kahel otsal lõkendama“ ning „jäädaw rahu“ walitseb maa peal, ja Poincaré, Chamberlain, Churchill ja Pilsudski on ta ülempreestrid. Seela!

Selles mõttekäigus on igatahes loogika, aga — ka ainult loogika, kuiw, elutühi, õõnes, täis surnulehku, mis tekib enda, s.o. sotsiaaldemokraatia põhjatus jõuetusetundest; kus on kadunud wiimanegi säde usku proletariaadi suuresse ajaloolisesse ülesandesse ja jäänud ainult paberline programm, töökawa, mis kord pidi olema miljonite ja miljonite proletaarlaste wõitlusehüüd ja juhtija maailma kurnamisest wabastamisest. Nüüd ei ole sellest suurepärlisest wäljawaatest, kus samane Kautsky kord waimustatult hüüdis: „Es ist eine Lust zu leben!“ (Missugune lõbu on elada! — waata „Erfurti programm“), nüüd ei ole wanal hallpeal sellest muud enam järele jäänud kui lootus, katset teha „oma töökawa“ salaja „rahwasteliidu“ lauale poetada, lootus, mis sama wähe wäärt on, nagu katse killukese tulekiwi ja räni abil „põrgut“ walgustada...

Meie wõiksim e inimlikult kahetsust tunda ja awaldada, kui jutt oleks ainult — Kautskyst. Kuid meie ees ei ole 70-aastane wanake, waid II Internatsionaali silmapaistwam teoretik, kelle kirjutustest selle organisatsiooni ideoloogia kõige selgemal ja kindlamal kujul peab silma päistma. Ja see'p see on, et paistabgi. Kuid kuhu on wälja jõud-

nud see ideoloogia, missuguses jaamas peatab ta rong?

Sotsiaaldemokraatia ridades oli enamwähem üldiselt maksew, vähemaltametlikult, see waade, et kodanlised walitused tööliste nõudeid ei täida, et neilt midagi head oodata ei ole. Klassiwoitluse wajadus ja paratamatus ei ole ju mitte ainult „Kommunistlise manifesti“ põhisisu, waid samane Kautsky on sel wäerinnal enam kui ühe ämbritäie tinti ära kulutanud. Ja „Kommunistlisest manifestist“ kuni „Kapitali“ I raamatu lõpujatkuni, kus selgel sõnal kujutatakse klassiwoitluse tulemust — „eksproprieerijate — s.o. kodanluse, kapitalistide — ekspropriatsiooni“ — niisama kui kõigist teistest Marxi ja Engelsi töödest käib selge ja kindla joonena läbi põhimõte, et kapitalistlist korda mitte kodanlusega kokkuleppe teel ei häwitata, waid woitluse teel. Ja tuhanded korral on Kautsky selle tõe pinnal oma kolm sõrme püsti ajanud ja sellele põhimõttele truudust wandunud. Mis on sellest nüüd II Internatsionaalis järele jäänud?

„Meie näeksime kõige parema meeleaga, et Rahwasteliit oma ülesannete suurusele wastawalt kaswaks, sest me loodame, et Rahwasteliiduga kõrwuti kaswab ka rahwuswaheline sotsialistiline liikumine ja et mõlemad roobastikk arenedes ühise ilmewormi leiaksid ning kokku sulaksid ühiseks ja ainsaks Internatsionaaliks.“ (Meie sõrendus. H. P.)

Kellele siijamaani weel selge ei olnud, kuhu II Internatsionaali tee wiib, missugusel sihil rahwuswaheline sotsiaaldemokraatia tööliste klassi püiab juhtida, Kautsky käesolew wäljaastumine „rahwasteliidu“ kaitseks ei jäta selle kohta vähematgi kahtluse ega kahtepidi arwamise wõimalust: mitte kokkuleppele kodanlusega, nagu siijamaani terve ilma paendlased jutlustasid ja püüdsid, mitte demokraatia kaudu wõidule kodanluse üle, mitte sotsialismuse teostamisele demokraatia wõidu kaudu, waid — ühtesulamisele kodanlusega! See on sõna kõige täielikus mõttes lahtitütlemine klassiwoitlusest mitte ainult tegelikult — mida II Internatsionaalis ammuigi enam ei

praktiseerita — waid ka teorialiselt, sõnades. Ja täieste absurdina, meele-tusena, mõttetusest kolawad pärast seda Kautsky targutused sellest, et „rahwasteliit“ rahwuswaheliseks parlamendiks peaks muutuma, kus mitte walitsused ainult, waid kõik klassid ja parteid esitatud oleksid, et klassiwoitlus täiel ulatusel „rahwasteliitu“ tuleks wiia ja et seal „sotsialistidel kõige hõlpsam oleks ühist sihti ajada, ühist keelt leida. Kui kodanliste parteide esitajad, nagu tänini, isekeskis tülitsema ja üksteisest lahku jääwad, siis oleks sotsialististel saadikutel ülekaal ka siis kui kodanlasi arwult enam on“.

Siin ei ole mitte ainult tõsiasjad, mitte ainult klassiwoitlusele rajanew ajalootõde pea peale paisatud, waid isegi lihtne loogika tiritammi kaswatama pandud. Wõi tunnistab Kautsky ometi kord awameelselt, et sotsiaaldemokraatia tegewus ja „klassiwoitlus“ parlamentides — ühtesulamist kodanlusega „üheks ja ainsaks Internatsionaaliks“ tähendab? Sest muidu ei ole mingit loogikalist silda sotsialistide praeguse parlamendiwoitluse ja „rahwasteliidus“ kodanlusega ühtesulamise wahel. On aga see ühtesulamine — mida kommunistid alati on alla kriipsutanud — ometi õigekstunnistatud tõsiasi, seab sotsiaaldemokraatia ametlikult ja awalikult oma eesmärgiks ühtesulamise kodanluse kõige tagurliisemategi kihtidega ja klassidega, ning astub seega awalikult kodanliseks parteiks muutumise teele, nagu seda Kominterni koosolekutel enam kui ükskord on kinnitatud, milleks siis weel see tillitamine klassiwoitlusega?!

Niipalju wõrnilise loogika seisukohast. Weel meeletum on aga sisuline seisukoht. Kui Kautsky ühestküljest mõõndab, et sel teel — rahwuswaheliseks parlamendiks muutudes — „Rahwasteliit klassiwoitluse kõrgemaks kohaks areneks“, ja teisestküljest see „klassiwoitlus“ ühise ja ainsa Internatsionaali sündimisele wiiks, siis on see kogu siinamaalsele proletariaadi klassiwoitluse mõttele ja mõistele paksu kriipsu pealetõmbamine, on kriipsu pealetõmbamine kõigele sellele, mida

Kautsky ise aastakümnete wältel miljonitele tööliste õpetanud, on awalik proletarise klassiwoitluse mahakustutamine II Internatsionaali päewakorrast ja programmist. Tõepoolest kõnnibgi Kautsky järjekindlalt seda rada — proletarise klassiwoitluse mõiste ja mõtte mahakustutamise rada. Sest wõimata oleks muidu kirjutada järgmisi ridu: „Mainitud rahwad („inglased ja Lääne-Euroopa mannermaa rahwad“) on juba sotsialismil ligemal ja niipea kui nemad hakkawad sotsialismi tegelikult teostama, muutub Rahwasteliit sotsialismi tegelikult lewitamiskohaks.“

Ei ainustgi sõna enam klassidest, waid järele on jäänud ainult üldine kogumõiste — „rahwad“. Kuidas need „rahwad“, s.o. üheltpoolt Saklatwala, Inkpin, Gallacher, teiselt poolt Chamberlain, Churchill ja Joynson-Hicks, üheltpoolt Thalmann, teiselt — Hindenburg — kuidas seesugused „rahwad“ üheskoos sotsialismi ehitama hakkawad, seda wõib ainult ajalooline sortsimoor endale ette kujutada, tõelise eluga ei ole sel midagi tegemist. Et rahwuswaheline sotsiaaldemokraatia suudaks „rahwasteliidu“ „sotsialismi tegelikult teostama“ panna, s.o. Poincaréd ja Churchillid sotsialismi wankri ette rakendada, see mõttekääk ei ole mitte põrmugi rohkem wäärt kui wäikekodanliste nutunaiste sotsiaalsete nõiarohi: tehkem endid ise igaüks paremaks, siis muutub ka ühiskondline kord paremaks. Wahe on ainult selles, et need wäikekodanlised posijad issandakese peale loodawad, et see neid aitab „heaks ja wagaks saada“, kuna Kautsky, see „õigeusklik marksist“ jumalukeses asemel „rahwasteliidu“ poole üles wahib ja sealt maailmale õnnistust ja lunastust ootab.

See on siis II Internatsionaali „wäljawaade“: kodanluse wärawaist õhates üles wahtida Siioni kantsi akende poole ja püha Taawetiga laulda: „Mu abi tuleb mägede pealt! Siionist saab mulle rõõm osaks!“

Kerjakoored kodanluse laualt — see on tasu II Internatsionaalile klassiwoitlusest täieliku lahtiütlemise ja töölisteklassi äraandmise eest . . .

H. Pöggelmann

KOHTUURIIJA P. PUUSEPP

„Klassiwõitluse“ weergudel on nii mõnigi kord juttu olnud walge Eesti kohtust ja kohtunikudest. Nii mõnigi nendest on omale nende wäheste aastate jooksul jõudnud jäädawa nime teha, kuigi nad ainult oma ülemuse käsku täitsid, tegid, niioelda, päewakordset wäikest jookswat tööd.

Need päewatõõtegijad ei ole, enesestgi mõista, püssirohu ülesleidjad. Kes on siis need, kes sealset kohtukorraldust juhiwad, kes terwe kohtusüsteemile hinge annawad? O jaa, seal leidub ka neid, kes mitte täna-eila rahukohtu seaduse raamatuga tutwust ei teinud, kel peale olewiku ka minewiku on.

Sealse riigikohtu („senati“) üks juhtidest on P. Puusepp, kes pidawat olema terwe kohtukorralduse tegelik hing, kuna ju teised juhid ja „senatorid“ on endised Nuustaku ja Tapa adwokaadid wõi ... Kannid.¹ Juba see osa, mida P. Puusepp Eesti kohtus mängib, sunnib tema isiku juures peatama.

Ehk küll sealpool juubeldamine wäga moodis on, ei ole Puusepa juubelist kuulda olnud, sellepärast ei saa meie „autoriteetlisest allikast“ tulewaid teateid tema üle ette tuua, peame sellepärast leppima nende natukestega, mis temast Wenemaale järele on jäänud.

Agas sellest ei ole suuremat wigagi, sest walge Eesti tegelastega on nähtawaste lugu nii, et igaüks neist, kes Wenemaa pinnal on asunud, sinna jäljed on jätnud, mida ajahammas nii pea wälja ei jõua õruda. Ja eriti on härra Puusepp enese isiku üle nii palju rääkima ja kirjutama sundinud, et seda nime ei tunne ainult rewolutsiooni-eelsed kohtutegelased ja adwokaadid, waid ka kõik need, kes 1905. aasta ümber Wene ajalehti lugesid.

Ei ole ka waja isand Puusepa isikuga tutwunemiseks wanu ajalehti lehitsema hakata, sest tema lugu peajoonetes on raamatusse raiutud, mis ka Eestis ei peaks puuduma. Seal ollakse praegu „Biograafilise sõnaraamatu“

kokkuseadmise kallal ametis, kuhu tahetakse mahutada kõikide Eesti suurte elulood ja elutöö kirjeldus (esimesed wihud sellest sõnaraamatust on ajalehtede teadetel ilmunudgi). Aitame sellele ettewõttele omalt poolt pisut kaasa sellega, et „Biograafilise sõnaraamatu“ toimetusele allika juhatame Eesti riigikohtu (senati) tegeliku juhi eluloo ja tähtsama teo kirjeldamiseks. Raamat, kust neid teateid wõib leida, kannab nime: „Предварительное следствие, произведенное судебным следователем по особо важным делам при С.-Петербургском окружном суде Бурцовым по делу о насильственном лишении жизни румынской подданной Татьяны Золотовой. Приложение к № 6 „Журнала Министерства Юстиции“ (июнь 1903 г.). С.-Петербург. Сенатская типография. 1903. 654 + 136 + XX = 810 lehekülge 8° (üle 50 trükipoogna!).

Lootma jäädes, et Eesti „Biograafilise sõnaraamat“ selle suure raamatu sisu täielikumalt Eesti lugejatele kättesaadawaks teeb, lepime meie sellega, et mõned tähtsamad teated is. Puusepa üle ette toome. Looduseteadlased õpetawad, et ühe hamba järele terwe looma pilti wõib luua. Niisama wõib ehk ka Puusepa hambajälgede järele temast enam-wähem täielikku ettekujutust saada.¹

Nii siis — paar wäljawõtet paksust raamatust.

*

Kiri toimetusele

„S. Peterburgskia Wiedomosti“ nr 164 1902. aastast mahutasite teie sõnumi Tihoretskaja jaamast (Kaukasis), mis terwel Wenemaal põrutawat mõju awaldas. Sõnumis jutustati sellest, kuidas kohalik kohtuuriija, kes neiu Tatjana Solotowa oma ohwriks oli märkinud, sellega ühes wagunis sõites oma mundrimõõga ja wana wihmawarju tema asjade

¹ Nende iseloomustus K. Pätsi suu läbi waata „Klassiwõitluse“ eelmises numbris.

¹ Seda Prantsuse loodusteadlase *Cuvier* (Küwjee) mõtet wõiks weelgi jätkata: kas ei ole ka is. Puusepp selleks hambaks, mille järele terwe riigi organismuse üle pilti wõib luua. Toimetuse märkus.

hulka pistis, siis teda jaamas laskis wangistada ja ära wägistas, kuidas peale selle teised kohalikud wõimuhed neiu kallal wägiwalda tarwitasid, kuidas selle tagajärjel Solotowa enesele otsa katsus teha ja kuidas ta wiimaks, peale selle, kui teda raha ja napsi eest kasakatele oli müüdnud, wiimaks suutis ennast ära kihwtitada. Sõnumis teatati weel, et raudteetöölised, sellest teada saades, wägistajate kallal omakohut tarwitada katsusid, nõnda et sõjawäewõimud asja wahele olid sunnitud segama; kohtuuriija pidi selle järele kähku ära põgenema.

Warsti peale selle ilmus lehtedes kohtuministeeriumi pikk seletus, kus Solotowa aresti ja enesetapmise fakti ei eitatud, aga kohtuwõimude tegewus õigeks ja seaduslikuks tunnistati. Samast seletusest kuulsime, et kohtuuriija nimi Puusepp on.

Kuna meie kohtukorra järele kohtuuriijal küllaldast põhjust Tatjana Solotowa wangistamiseks ja kautsjoni nõudmiseks ei olnud, pealegi, et nõutaw kautsjon palju korda nende asjade wäärtusest kõrgem oli, mille warguses süüdistatawat kahtlustati, et teisestküljest ministeeriumi seletus Solotowa enesetapmist aresti tagajärjel kinnitas, sellepärast sõitsin ma, kihutatud sellest „seletusest“ loomulikult tekkinud umbusust ja soowist tõe jälgile saada, kohale, et pealtnägijate sõnade põhjal koleda loo tõelikku pilti teada saada.

Minu uurimise ja tõeasjade põhjal, mis kohalikkude kõrgemate wõimude poolt kinnitatud, selgib, et teie kirja-saatja teade kahtluseta tõi on ja et lugu tõepoolest palju hirmsam on kui tema kirjeldus teie lehes. On põhjust arwata, et Tatjana Solotowa mitte ise ennast ei kihwtitanud, waid et mitmekümne wägistaja piinamise käes surnud Solotowale karbolihapet suhu walati...

Lõpuks pean tõendama, et uurimise toimetajad kohtuwõimud kõik abinõud tarwitasid, et tõtt warjata ja kurjategijate nahka päästa, ja et kõik raudteeteenijad, kes katsusid Solotowat kaitseada, ametist lahti lastud ja mitmesugust karistust on kannud. Kohtuministeeriumi tegewus selles asjas ära-

tab terwes Põhja-Kaukasis kõige soowimatamaid juttusi.

Würst Michail Andronnikow.

„St.-Peterburgskia Wiedomosti“ nr 15
16. jaanuaril 1903. a.

Ei saa waikida...

Ei saa waikida, kui kõige hirmsam, werd tarretama panew lugu sünnib, kui inimesest elajas kaitseta naisterahwa elu, au ja wabaduse hirwitades rõõwib. Õigus peab wiimaksigi päewawalgele tulema, mis ka selle tagajärg ei oleks. Seltskonna südametunnistus peab teadma, keda tal häbiposti tuleb naelutada...

Õnnetu surnuks piinatud Solotowa hauda ei kata unustuserohi. Kadunu wanemad ei ole üksi õiguseotsijad ja kohtu nõudjad nende üle, kes neiu Solotowa elu, seaduse ja inimesetundel jalge alla sõtkusid. Solotowa lugu on kõigil meeles, kelle kõrwu ulatas teade Tihoretskaja jaama metsikust wägistamisest.

Kohtuministeerium uuris „lugu“ selleks saadetud kohtupalati prokuröriabi läbi. Aga see uurimine ei rahuldanud kedagi, waid ministeeriumi teadaanne sünnitas ajakirjanduses ja seltskonnas ainult arusaamatust. Nüüd aga tõendab würst Andronnikow, „et asja uurijad kohtuwõimud kõik tegid, et tõe warjata ja kurjategijate nahka päästa“...

Kas peale selle, kui Wene kohtule nii hirmus süüdistus näkku on wisatud, ta ikka weel uhkelt edasi waikib, millest seisukord weel hirmsamaks, weel wäljakannatamatumaks muutub?...

Meile wõidak selda: kohtuuriija Puusepp kaebas teid laimamise eest kohtusse, teised wõiwad rahulikult käed puhtaks pesta... See oleks naeruwäär. Is. Puusepa kaebtusele on kõik antud ja see wenib oma tiukäiku, mis iseenesest juba kaebtuse tõsidust kujutab. Is. Puusepa kaebtus on tema isiklik asi, Tihoretskaja wägistajate ohwrit kaitstes seisame meie aga seltskonna huwide, wabaduse, puutumatus, au ja elu eest.

Ja meie kinnitame:

Prokuröriabi uurimine ei wasta asja tähtsusele ega suuda kohtuwõimude

wastu tõstetud süüdistusi tühistada. Kohtuministeeriumi seletus algas sõnadega: 1. mail sõitis Tihoretskaja jaama „politsei-arstilise walwe all olew awalik naisterahwas Tatjana Solotowa“. Mitmest allikast tulewad teated kinnitawad, et Solotowa awalik naisterahwas ei ole olnud, kuid see kadunu oletatawa ameti allakriipsutamine ja isesugune ütelusewiis — „politsei-arstilise walwe all olew awalik naisterahwas“ (nagu oleks „awalikka naisterahwad“, kes politsei-arstilise walwe all ei ole) — kõik see pidi lugeja tundeid haawama. Nende inimesewäärtust alandawate sõnade taga tundus jonnakas ja kuritahtline püie tehtud kuritegu sellega pehmenada, et ohwri isikut alandatakse, teades, et ta ennast kaitsta ei saa... „Uurimise“ materjaliga tutvunedes tõusis rinnast hüd, mida kinni pidada ei jõua: Mis jaoks? Mis jaoks weel omawoli ja metsikuse õnetu ohwri mälestust porisse sõtkutakse? Wõi ei ole awalik naisterahwas inimenegi? Kas temal niisama elu ja puutumatus õigus ei ole kui teistelgi? Ja kas ministeeriumi esitaja ülesandeks oli kadunud Solotowa ameti üle uurimist ette wõtta ja mitte nende tegusid uurida, kes teda hauda saatsid? Kõik see haawas walusalt, aga see walutunne muutus peagi wiha ja põlgusetundeks, kui ajakirjanduse esitajad kindlaks tegid, et Solotowa awalik naisterahwas ei olnud. Seda wiisi tuli päewawalgele esimine wale, otstarbeta ja teotaw nende kohta, kes kas teadwuseta wõi teadwuslikult seda tarwitasid.

Ilma mingi tõenduseta, suusõnalise seletuse põhjal, nagu oleks Solotowa mõõga ja wihmawarju warastanud, wõtab kohtuuriija Püusepp tema wastutusele ja „tunnistab tarwilikuks“ 100-rublast kautsjoni nõuda ja selle sissemaksimiseni süüdistatawat wahi alla wõtta, sest „tema isik ei olewat kindlaks tehtud olnud“. Aga Solotowa ütles oma nime, tema sõitis kahe tuttawaga koos, keda waewaks ei wõetud küsidagi, ta tuli Jekaterinodarist, mis 5 tunni kaugusel on, kus teda paljud tunnawad, sealt sõidabgi tema tuttaw Balõtshow talle järele, toob „uurimise all olewale wangile“ toitu ja istub tema juures —

aga kohtuuriija Püusepp ei suuda ikka weel kahtlustatawa isikut kindlaks teha... Püusepp kuulanud tunni aja jooksul Solotowat üle, ütleb ministeeriumi seletus, ja enam ta teda ette ei kutsunudgi, sest et uurimisekäik seda ei nõudnud.

Missugune see „uurimisekäik“ oli, ei tea meie mitte, nagu meie ka ei tea, milles „tunni aja jooksul kadunud Solotowat üle kuulati“. Aga meie teame ministeeriumi seletusest, et weel enne ülekuulamist Solotowa enesele otsa tahtnud teha, kuid selle peale waatamata 3., 4. ja 5. mail, wangis olles, „pea wahetpidamata wiina joonud ja kaarta mänginud“... Meie teame terve rea tunnistajate suust, et Solotowat igale soowijale 40 kop. eest müüdi, teame, et 6. mail Solotowa teise ilma läks, kohtuuriija Püusepp aga 7. mail „Liiwimaale omaksid waatama“, teise allika järele „naist wõtma“ sõitis...

Tihoretskaja kurbmängu mõistatus on ammu juba selge. Prokuröriabi uurimine oli nii puudulik, pealiskaudne ja sihilik, temas paistsid silma niisugused selgusetused, poolde tee peal peatamised ja wastukohad, et ta kedagi ei suutnud rahuldada, kõige vähem meid, kes meie wäga hästi tundsimel, missuguse wastutuse meie Tihoretskaja kurblogu paljastades enda peale wõtame. Meie tegime kõik tõe selgitamiseks ja wõime nüüd rahulolles täidetud kohustuse üle öelda: Solotowa langes õigusetuse, omawoli ja metsloomaliku wägistuse ohwriks!

... Ja is. Püusepp?

Tema jõudis omaste külastamiselt tagasi ja süüdistab meid laimamises. Sel on wähe tähendust. Seni kui asi liikuma hakkab, peaks ta ennast puudutatud tundma tema peale pöördud terve seltskonna silma ees. Tema peab seletama, mis 1. ja 6. mai wahel Tihoretskaja jaamas sündis. Sest peale kriminaalkohtu, mis laimamise asja saab arutama, on weel seltskonna arwamise kohus, ja selle ette kutsumegi meie is. Püuseppa ja kõiki teisi, kes sellest jälgist teost osa wõtsid. Ei saa waikida!...

Мечтатель.

„С.-Петербургския Ведомости“ № 15, 1903.

Peale selle wäljakutse andis kohtuminister Murawjof 16. jaan. 1903. a. Peterburi ringkonnakohtu iseäranis tähtsate asjade uurijale tõsisele riiginõunikule Burtowile käsu terwet lugu uueste uurimise alla wõtta. Uurimise wili awaldati sama aasta juunikuus ülemalnimetatud raamatuna „Предварительное следствие . . .“ jne.

Märgime uurimise materjalidest üles need kohad, mis asjakäiku kujutawad.

Würst Andronnikowi seletustest, Tihoretskaja jaama elanikkude tunnistuste põhjal, kohtuurijale Burtowile: Puusepp pidanud ammu jahti Solotowa järele. Kui kõik katsed tagajärjetaks jäid, siis teostati järgmine plaan: Solotowa joodeti wagunis purju ja tema tukkumise ajal pisteti wõõrad asjad (mõök ja wana wihmawari) tema kraami hulka, selle tagajärjel sattus ta lähemas jaamas Puusepa kui kohtuurija kätte, kes teda esimesel õöl tarwitas, mille järele teda wäike tasu ja koguni wiina eest kasakatele tarwitada anti. Kasakawägede ataman seletanud würst Andronnikowile, et ta Kaukasi asewalitsejale würst Golitsõnile aruande saatnud, milles ütetus seisab, et Solotowat kohtuwõimu esitajad wägistanud.¹

Tihoretskaja jaama teenijad tõendanud Andronnikowile, et Puusepp wägistamist algas; masinist Kondakow, kes Solotowa eest 50 rubla kautsjoni pakunud (Puusepp nõudnud 100) istunud peale selle 2 kuud wangis, mille põhjuseks ta peab oma katset Solotowat kaitsta.

Wannutatud adwokadi Trosineri, „St.-Pet. Wied.“ abitoimetaja seletustest Burtowile:

Leht-trükkis sõnumi ära alles pärast seda, kui toimetuse järelepärimise peale mitu isikut, nende hulgas laialt tuntud tohter Ispolatow, sõnumi tõelikkuse eest wastutasid. Tihoretskaja jaamas elaw seebiwabrikant Orehow seletanud toimetuses, et tema soowi awaldades maksu eest Solotowat tarwitada, tema

juure läinud, et kuulujuttude üle selgusele jõuda. Solotowa seletanud talle, et teda esimesena Puusepp wägistanud, siis teised; kasakatele müüdnud teda esite 40 kop. eest, hiljem odawamalt. Peale Solotowa surma purustanud töölistes Puusepa korteri, kuna teda ennast omakohtu mõistmiseks kätte ei saadud.

„St.-Pet. Wied.“ toimetaja würst Uhtomski seletustest:

Paar päewa enne seda, kui ministeeriumi seletus ilmutati, tulnud toimetusesse Puusepp ja nõudnud, et toimeetus seletaks, et Tihoretskaja jaamas midagi iseäralist ei sündinud: kihwtitas enda üks neist liiderlikkudest naisterahwastest, keda kahetseda waja ei ole. Sellele lisanud Puusepp juure, et tema, kui Baltimaa wõsu, kus seadust on harjutud austama [!], mingit seadusewastast tegu, kui baltlane, sallida ei wõinud. Kuid kasakate eest tema ei wõiwat wastutada — ja selle peale jutustanud pikke lugusid nende wägitegade üle. Et leht Puusepa ettepanekuga nõusse ei hakanud, ei tulnud leppimisest Puusepa laimamise asjas ka midagi wälja. Toimetusel on käepärast mitmed kirjad kohalt, milles Puuseppa kui iga undruku järele jooksjat kujutatakse, nagu ka kinnitatakse, et ta Solotowa järele tagajärjeta jahti on pidanud.

Ajakirjaniku Ascheschowi seletusest:

Asja teinud kahtlaseks pealemuu see fakt, et Jekaterinodari ringkonnakohtu esimees ametlikult toimetusele teatanud, nagu ei oleks „kohtuurijat Puuseppa 1902. a. mai algusest üleüldse Tihoretskaja jaamas olnud, kuna ta Liiwimaale puhkusele sõitnud, mispärast temal mingit tegemist Solotowa looga ei olewat“, kuna aga kõik teated teist keelt räägiwad.

Metsakaupmehe Majerowitshi, Tartu ülikooli IV kursuse üliõpilase seletusest:

Ehk küll Jekaterinodari elanik olen, nägin Puuseppa ainult kord Tihoretskaja jaama puhwetis, kus ta wormimütsis purjus raudteelastega lauas istus, ise õige täis olles. Tõmbas ta tähelepanemise enda peale sellega, et ta minuga ühes sõitjat preilit iseäralise pilguga saatis ja sellele kuni waguni ukseni järele läks. See paistis mulle

¹ Hiljem, kui kohtuministeeriumil tarwis oli asja ära sumbutada, seletas ataman kindral Malama Burtowile, et ta neid sõnu „õelda ei wõinud, kuna see tema arwamisega kohtuwõimude üle kokku ei käi“. Oige mõtlemapanew seletus!

nii wiisakuseta, et ma temaga asja „seletada“ tahtsin, aga rongi minek ei annud aega. Minu naine, tuntud klawerikunstnik Tshernetskaja, jutustas mulle, et Tiflisist kontsertide ringreisult tulles Tihoretskaja jaamas kohalik kohtuuriija tema juure istunud, tema aasta warem Tihoretskajas antud kontserti kiitnud ja siis jutu niisugusele pinnale wiinud, et asi histeerikaga lõppenud. Uuriija nime minu naine ei kuulnud, kuid tundemärkide järele oli see Puusepp.

Kubani oblasti ülema kirjast Kaukasi sõjaringkonna staabile 16. aug. 1903. a.:

Solotowa loos leidub kohtuuriija poolt terve rida seadusewastaseid sammusi.

Nii waljude abinõude tarwituselewõtmist ei nõudnud ükski põhjus ja sündis see otse seadusewastaselt: ühe kasaka tunnistust, nagu oleks Solotowa teises wagunis sõitwa kohtuniku asjad warastanud, loeti küllaldaseks. Ei küsitud ühtegi pealtnägijat selles asjas. Ei wõi oletadagi, et Solotowa wihmawarju ja mõõka warastama oleks läinud, kuna neil asjadel mingit wäärtust ei ole; oli seal ju wäärilisemaidgi asju.

Waewalt wõib juttu olla sellest, et Solotowa isikut oli waja kindlaks teha, kuna seda oleks wõinud kaasassõitjatelt küsida; pealegi oli kaupmees Balõtshew nõus teda oma wastutuse peale wõtma. Kohtuuriija teab wäga hästi, et naisterahwa-arestimaja koha peal ei ole, ometi peab ta Solotowa kinni ja ainult 4. mail otsustab teda tapiga Jekaterinodari saata, kuid muudab aga sellegi otsuse hiljem. Surnukeha lõikus wõetakse alles 3½ päewa pärast surmakte, kuigi surnu isa seda kohe nõudis; ometi oleks seaduse järele uuriija kohe lõikust nõudma pidanud. Terve rida seadusewastaseid sammusi oli peale sellegi weel.

Kõige selle põhjal tuleb ma otsusle, et Solotowa surm ja sellest wäljakutsutud rahutused ainult sellest tekkisid, et uuriija Solotowa kinni laskis hoida, ilma et tal selleks küllaldast põhjust oleks olnud.

Tihoretskaja jaama sandarmiwalituse ülema alampolkowniku Iwanenko seletusest:

2. mai hommiku raportil teatas mulle wahtmeister Stetsenko, et eelmisel päewal keegi peenike preili wihmawarju ja mõõga warguse pärast kinni on wõetud, mis sandarmi arwates weider paistnud, aga rongis sõitja kohtunik ja uuriija Puusepp nõudnud seda tingimata. Kohalikud elanikud kinnitanud, et õösel Solotowat Puusepa poole wiidud. Sandarmipolkownik ei usu wargust ja leiab, et Solotowa seadusewastane kinnipidamine kurbloo põhjuseks olnud. Sandarm Beshmelitsõn, kes Puusepa küsal Solotowa kinni wõttis, seletanud polkownikule tunnistajate juuresolekul nii: „Mina ei tahtnud Solotowat kinni wõtta. Sest milleks talle meesterahwa wana wihmawarju ja mõõka waja oli, sellele hästi riides preiile. Kohtunik aga käskis ilma jututa kinni wõtta. Olin kantseleisse minemas, kui korraga puhwetist Puusepp wälja hüppab ja küsib, kus preili on; wastan: kantseleis. — Kas ta on ilus? küsib Puusepp. — Ilus, wäga ilus. — Siis andke ta wõimalikult pea minu kätte. — Et ma Puusepa tagamõtet märkasin, siis tundsin häbi kõigest sellest; katsusin seletada, et aresti põhjust ei ole, et protokoll tegemata. — Pole wiga, teete pärastgi, nüüd saatke ta aga kohe minu poole! — Saatsin siis kohe Solotowa urjädnikuga.

Kõigest sellest teatasin, lisab polkownik Iwanenko, salakirjas kohtueesistujale. Kui tihti Solotowat Puusepa poole wiidi, ei tea ma, aga kuulsin kasakate juttu, et seda mitu korda on tehtud.

Neid seletusi andis polkownik Iwanenko 23. weebr. 1903. a., olles Schawli jaama sandarmiülemaks. Wõib olla oli see ümberpaigutus ka ühenduses seletuste sisuga.

14. märtsil 1903. a. seletab sandarm Beshmelitsõn kohtuuriijale, „et tema niisugust seletust ei ole arnud, nagu ülemaalpool polkownik Iwanenko tunnistuses seisab“, mida ta walmis on wandega kinnitama. Huwitaw on, et sandarmipolkowniku ülekuulamise protokõlli lõpus seda märkust ei seisa. Liht sandarm on walmis wandega tõendama, et tema endine ülem waletab, kuid „kõige tähtsamate asjade uuriija“ nagu ei näidis seda wastaolu, ega ka seda, kuidas kindral-leitnandi Malama arwamine

järsku muutus, waid tuleb 800 leheküljelise materjalipuntra lõpul rahulikult otsusele: et selles asjas kuriteo tundemärkisi [kohtuwõimude tegewuses] ei leidu, ja et karauli kasakate teguwiisi üle uurimine eriti käimas on, sellepärast palub tema Jakaterinodari ringkonnakohust seda asja lõpetada [20. mail 1903. a.].¹

Kui tähtsaks walitsus terwet seda lugu pidas, näitab see, et 16. jaanuaril 1903. aastal siseministeeriumist trükiasjade-peawalitsusest kõigile Wenemaa kuberneridele järgmine salajane ringkiri nr 503 saadeti:

Isandale kubernerile.

Et preili Solotowa surma asjus uurimine ette on wõetud, peab Sisemiste Asjade Minister, trükiseaduse 140. paragrahwi põhjal tarwilikuks kuni uurimise tagajärgede awaldamiseni ära keelda igasuguste kirjutuste awaldamist kõikides sjalehtedes, nagu ka würost Andronnikowi kirja ja Мечтатель allkirjaga kirjutust „Ei saa waikida“ äratrükimist „St.-Peterburgskia Wiedomosti“ nr 15-st.

Sellest on Trükiasjade-Peawalitsusel au Teie Ekstsellentsile teatada tarwliku korralduse tegemiseks kohalisele tsensuurawalitsusele.

Trükiasjade-Peawalitsuse Ülem
Senator N. Sweerew.

Kui selle ringkirja tagajärjel Jekaterinoslawi eraldatud tsensor Khan Melik Megrabow 20. jaanuaril teatab, et ta ringkirja alles 20. jaanuaril kätte saanud, eelmisel päewal aga juba kohalikkudele lehtedele Solotowa asjas kirjutuste awaldamiseks luba annud, siis teeb senator Sweerew kirja peale märkuse:

¹ Kohtuuriija Burtsov kutsus pealemuu ka ajalehtede kaudu kõiki, kel asjast teateid on, neid talle saatma. Selle kuulutuse tagajärjel tulnud kirjade hulgas on üks ilma allkirjata, mille autor lausub: Minu allkirja puudumine pange selle arwele, et mul igasugune usk puudub oma julgeoleku ja isiku puutumatusse, mis Wenemaa oludes nii arusaadaw on. Sandarm Beshmelitsõn aga wastas polkownik Iwanenkole selle küsimuse peale, miks ta oma jutuaJamisest Puusepaga warem ei teatanud: „Nii kui nii ei ole sest mingit kasu: Puusepp ajab wasta ja mina langen „wale“ eest kohtu alla.“

Tarwis järele pärida, millal ringkiri ära saadeti.

Käsu täiteks lausub järgmine pealkiri:

Posti antud 17. jaanuaril.

Niisama teatab ka Stawropoli kuberner 24. jaanuaril, et asekuuberneri kohuste täitja enne ringkirja päralejõudmist asjasse puutuwa kirjutuste awaldamiseks luba on annud, missugused kirjutused ka 23. jaanuaril kohalistes lehtedes ilmunud. Aga lehtedelt olewat allkiri wõetud, et nad ära peawad trükkima kõik, mis „Walitsuse Teataja“ Solotowa asjus kirjutab. (Trükiasjadepeawalitsuse „Ringkirjalised ettekirjutused tsensuura asjus“.)

Et lugeja arwamisele ei tuleks, nagu oleks „St. Peterburgskija Wiedomosti“ sõjakäik kohtuuriija ja kohtuministeeriumi wastu isiklikku laadi — selleks arwamiseks on küll wähe põhjust, sest tähendatud leht oli kõige wähem opositsiooniline —, lisame siia juure, mis kirjutab selles asjas selleaegse Wene ajakirjanduse pahema tiiva esitaja, nimelt ajakiri „Russkoje Bogaatstwo“, mille hingeks oli teatawaste W. Korolenko, inimene, kes terwe oma eluaeg igasugu ülekohtu wastu wõitles (küllalt on nimetada wõtjakkide ja Beilise protsessi, milledest Korolenko isiklikult osa wõttis). „Russkoje Bogaatstwo“ 1904. aasta nr 2-ses wõtab M. B. Ratner Solotowa loo lõpuotsuse kokku ja see otsus kõlab kohtuuriija Puusepa kohta niisama hukkamõistwalt kui würost Andronnikowi omagi.

„Sandarm teeb protokollile selle üle nagu oleks Solotowa asjad warastanud. Seda arwamist olewat paar inimest awaldanud, olgugi et nad ise warastamist ei näinud. (Hiljem seletawad need „tunnistajad“ asja hoopis teisiti: kohtunik, asjade omanik, nõudnud joobnud Solotowalt: ära mängi, anna asjad tagasi!) Sellel protokollil on puudus, mis temalt iga lapsegi silmas kõik wäärtuse wõtab: protokollil on ainult protokollitegija sandarmi allkiri, tunnistajate allkirjad puuduwad.

Kes aga seda puudust ei märka, on kohtuuriija Puusepp, kelle kätte see protokoll sattub uurimise ettewõtmiseks. Mis teeb is. Puusepp? Teie

ootate, et ta tunnistajatena nimetatud isikud oma sõnu tõendama kutsub? Ei ta selle peale mõtlegi! Ta lepib protokolliga tegija sandarmi ülekuulamisega, kelle allkiri ju niigi protokollil all seisis, ja kui see veel kord protokollil kinnitab, siis algab Puusepp Solotowat süüdistama: „sandarmi tunnistuse peale toetades“ (akt lehek. 10) ja teeb seda paragrahvi põhjal, mis 3 aastat wangiroodu ühes kõikide õiguste kaotamisega ähwardab anda; kohtu eest kõrvalhoidmise takistamiseks nõuab ta 100-rublast kautsjoni, kindlas teadmises, et Solotowal seda maksta ei ole ja kuni selle maksmiseni, mis mitukümmend korda „warastatud“ asjade väärtusest (omanik hindas neid 7 rubla väärilisteks) suurem, pannakse Solotowa arestimajasse kasakatega ühte ruumi (Puusepp teadis väga hästi, et jaamas naisterahwaste jaoks erilist arestiruumi ei ole). See uurija teguviis pani sandarmigi imestama... Solotowat müüdi esiotsa 40 kopika, hiljem 20 kopika eest. Päewa jooksul käis inimest 50 tema juures. Seda teadis terve alew, töölised panid rahutusi toime, aga kes kõigest sellest midagi ei näinud ega kuulnud, oli kohtuuriija Puusepp. . .

Rahwa hää üle terve Wenemaa nimetas kohe Puusepa Solotowa surma põhjuseks. See otsus on arusaadaw: kõnelemata sellest, et mingit wähegi tõenäolist süüdistust olemas ei olnud, peab meeletulema, et kui ka süüdistus oleks olnud, ka sel korral nõudis seadus kohtuuriijalt, et kohtu eest kõrvalhoidmise takistamise abinõud peawad rehkendama süüdistuse tõsidusega (meesterahwa asjad, millega „waras“ midagi peale hakata ei oleks wõinud!), süüdistatava terwisega (kuigi tugew see ei olnud!), suguga (is. Puusepp teadis, et Solotowa kahtlemata naisterahwas on!), wanadusega (19-aastane!) jne.

Kuigi ametlik aruanne Solotowa enesetapmisest räägib, näitab eriline arstiteadusline uurimine, mis arstide seltsis toimetati, et enesetapmist uurimise teadetest kuidagi järeldada ei saa, waid et palju tõenäolisem on, et surnule karbollahapet pärast suhu walati. . .

Ja kui Jekaterinodari ringkonna kohtu prokurör salakirjas Tiflisi kohtupalati

prokurörile teatas, et „Solotowa surm oli nende õnnetult kujunenud sündmuste tagajärjeks, mille esile kutsusid sandarmiwõimude ettewaatomatus ja kohtuuriija Puusepa tõntsus ja saamatus“, siis tekib uurimise akti lugejale kohtuuriija Puusepa osast asjas palju selgem pilt. Seda arwamist Puusepa üle kinnitab see tähtsus, mis asjale kohtuministeerium annab: kuipalju on neid kohtuasju, mille uurimisekäik 800 leheküljelises raamatus trükis awaldati!

*

Meid huwitas pealemuu, kas kohtuministeeriumil endal härra Puusepa üle salateateid ei olnud, mis uurimisekäigu kirjelduses puuduwad ja missugune ministeeriumi tõeline arwamine oli. Meie palwe peale anti kohtuministeeriumi arhiivist meile ärakiri Puusepa formulärist (salajasest isikukirjeldusest, mida iga kohtuniku üle peeti). Selles leiame tema teenistusekäigu kirjelduse ja lähema ülemuse otsused tema üle, nende hulgas Jekaterinodari ringkonna kohtu esimehe otsuse 1902. aastal, mis wõetud senati I kriminaalosakonna II asjaajamise aktist nr 1294, 1902. a.:

„Puusepa kõlbluswastase tegewuse üle on jutud ja arutused kõige laiemal ulatuse saanud, mitte ainult kubermangu piirides, waid kaugel wäljaspool... Puusepa jätmine endisesse kohturingkonda oleks äärmiselt piinlik ja raske. . .“

Ja siis asetatakse Puusepp Hersoni kubermangu kohtuuriija kohuste täitjaks, kust ta wiimaks 1914. aastal Simferopoli ringkonna kohtu liikmeks saab. Uueste kerkib ta silmapiirile Eesti wabariigi senati ühe juhina, ja kõikide sealsete lehtede kirjutuste järele näikse ta seal olewat „õige mees õigel kohal“. ¹

—s—t.

¹ Praegu ilmuwad walge Eesti ajalehtedes tihti sõnumed pealkirja all „Kommunismuse õied“. Neis tuuakse teateid huligaansuse ja selle wastu wõitlemise üle Wenemaal. Nende sõnumite hulgas oli neil päewil üks, kus jutustati sellest, et kusagil Wenemaa karukolkas kohtuuriija uurimisealuse ära olla wägistanud. Sõnumis teatati, kui õieti mäletame, et kohtuuriija selle eest maha lasti. Nagu Puusepa loost näha, ei ole mitte igal maal ühesugustel wägitegudel ühed tagajärjed. Kui huligaansuse wastu wõitlemist nimetatakse „kommunismuse õiteks“, siis tahaks teada, kuidas tuleb nimetada huligaansuse eest aukõrgenduste andmist. Toimetuse märkus.

MIDA MÖTLED SA?

*Mida küll, Ullake, mõtled sa?
Seisad ja kiireste tõtled sa
värtuate vurinas vabrikus,
ratate keerlevas sabrikus.*

*Mõtlen, et vaja on rutata,
haarand meid ajaloo pööre kiir.
Süda? Ei iial nüüd muta ta,
naerab kui ääretu silmapiir.*

*Mõtlen veel lapsest, mis andsid sa,
varsti ta sündima saab.
Elusse kiirelt mind kandsid sa —
värisen vahest kui haab.*

*Hüppa ja tantsi nüüd värten ning võll,
mees minul süsisilm — vabrikus sepp.
Pojast peab kasvama teine Suur-Tõll,
hellele tammepuu väikene kepp.*

AIN RANNALEET

Ajakirjanduse hoogtöö on alanud!

Nõukogude-Liidu Eesti organisatsioonid õn alanud ajakirjanduse hoogtööd.

Selle hoogtöö löökülesandeks on üles seatud: „Edasi“ lugejate arv kahekordseks tõsta, „Klassiwoitlusele“ vähemaste 1000 ja „Uuele Ilmale“ vähemaste 200 alalist tellijat lugejat muretseda.

Aga see pole meie ainuke löökülesanne. Teine, mitte vähem tähtis ülesanne, mis esimest täiendaks ja toetaks, oleks meie lugejate ja kirjanikkude tähelepaneku pööramine meie lehtede sisu peale. Esimine sõna selles asjas oleks meie alalistel lugejatel: ära näidata meie puuduseid, neist aidata kõrvaldada — see oleks meie arwates tähtsam osa meie hoogtööst. Selle töö läbiwiimine on üleüldse ainult siis mõeldaw, kui meie kõik selleks käed külge paneme.

Eriti on meie kirjanikkudel tarwis wirgemalt tööd teha, et „Klassiwoitlus“ kui ka muud meie ajakirjad ja ajalehed kohasema sisuga ja õigel ajal ilmuksid. Täniini oli asi nii, et toimetus lehe ilmumise puhuks seltsilisi tagant tõukama pidi, et lehele materjaali muretseda ja lehte õigeaks ajaks wälja wõiks anda.

Selles asjas peab põhjalik pööre sündima.

Kõik tööle — mete lehe sisu arwustama ja ühise! jõul parandama!

Kõik tööle, et meie lehel vähemaste 1000 alalist tellija oleks!

E. K. P. Nõukogude-Liidu esituse korjanduste aruanne
saadeti selle „Klassiwoitluse“ nri jaoks hilja ja ilmub järgmises nris.

Московский Губернский Отдел Профсоюза Рабочих Текстильщиков СССР.

Адрес: Пушечная, дом 4, комн. 1-22.

Председатель Союза тов. Марков	телефон 5-79-31
Секретарь Союза тов. Дулин	” 2-44-70
Организационный Отдел	” 5-49-51
Тарифно-Экономический Отдел	” 3-64-46
Культурно-Просветительный Отдел	” 4-18-49
Общий Отдел	” 5-49-50.

„ЛЕНИНГРАДСКИЙ РАЙКОМВОД“

Районный Комитет рабочих и служащих Водного Транспорта Ленинградского района.

БУЛЬВАР ПРОФСОЮЗОВ, д. 19, комн. 78. Телефон № 571-28.

**ЛЕНИНГРАДСКИЙ РАЙКОМ
Всесоюзного Союза Рабочих Металлистов**
Наб. Красного Флота, д. 38, комн. 7-38.

Т е л е ф о н ы :

Президиум	81-89		Культотдел	98 58
Управл. делами	132-54		Статчасть	573-25
	498-58		С. И. М.	237-42
Орготдел	190-29		Редакция	582-56
Т. Э. О.	498-57		Юрчасть	228-54
Охрана труда	567-74			

**ДОРОЖНЫЙ КОМИТЕТ
Профессионального Союза Работников Железнодорожного Транспорта СССР
Октябрьской жел. дороги (ДОРПРОФСОЖ)**

ЛЕНИНГРАД, пл. Восстания, бывш. Сев. Гостилица.

№ комн. Т е л е ф о н ы

№ комн. Т е л е ф о н ы

Председатель	34	гор. 212-28		Тарифно-Экон. Отдел	45	гор. 547-48
		комм. 2-74				комм. 0-98
Ответств. секретарь и	34	гор. 212-28		Культотдел	36	гор. 547-48
Орг.-инструкт. Отдел		комм. 2-74				комм. 2-18
Технический секретарь	34	гор. 212-28		Инспекция Труда	44	гор. 547-48
		комм. 0-15				комм. 2-77

Президиум.

**ЛЕНИНГРАДСКИЙ ГУБОТДЕЛ
СОЮЗА РАБОЧИХ ХИМИКОВ С. С. С. Р.**
Ленинград, наб. Красного Флота 38, комн. 41-47.

Т е л е ф о н ы :

	гор.	ком. Д. Т.			гор.	ком. Д. Т.
Пр. Правл.	547-32	98		Финчасть	498-55	105
Орготдел	547-32	98		Статчасть	140-17	57
Культотдел	606-67	104		Управление дел.	52-47	69
ТЭО	98-55	57		Секр. Инжсекции	98-55	57

**ДОРОЖНЫЙ КОМИТЕТ
Профессионального Союза Работников Железнодорожного Транспорта
Северо-Западной железной дороги (ДОРПРОФСОЖ)**

Ленинград, площ. Островского, д. № 2.

Т е л е ф о н ы :

Президиум	№ 584-82		Инспекция труда	№ 592-49
	Культотдел			№ 592-50

**Ленинградский Губернский Отдел
Профессионального Союза Рабочих Народного Питания и Общежитий**
Бульвар Профсоюзов, д. 19, 2-ой этаж. Тел. 188-19, 233-48.

**Ленинградский Губотдел
Профессионального Союза Рабочих Швейной Промышленности С. С. С. Р.**
Ленинград, Дворец Труда, комн. 35-40.
Телефоны: Презид. 495-67, Канцел. 538-88, Культ-Отд. 90-81.

ЛЕНИНГРАДСКИЙ МЕТАЛЛИСТ

ОРГАН ЛЕНИНГРАДСКОГО РАЙКОМА
СОЮЗА МЕТАЛЛИСТОВ

Условия подписки:

На 1 месяц 20 коп.
На 3 " 60 коп.

Подписка принимается в конторе „Ленинградск. Металлиста“ и во всех почтовых отделениях.

Адрес редакции и конторы: Набережная Красного Флота 38, телефон 5-82-56.

Ленинградский Губотдел СОЮЗА СОВТОРГСЛУЖАЩИХ.

В пятницу, 12 ноября 1926 г., в 10 час. утра открывается

IX ТУБЕРНСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ СОЮЗА.

Порядок дня:

1. Отчетный доклад о работе Губотдела.
2. Доклад о пленуме ЦК нашего союза.
3. О снижении цен.
4. Выборы: а) на губс'езд профсоюзов, б) областную конференцию профсоюзов, в) Всесоюзный С'езд Профсоюзов.

Президиум.

Ленинградский Губотдел Союза работников медико-санитарного дела

Бульвар Профсоюзов № 19, 2-й этаж. Тел. 586-61.

Rahvusvaheline Raamatukauplus

Мажорови (end. Wosnessenski) prosp. 21

Kõigikeelsete raamatute
ost ja müük

Kõige suurem valik
wõõrakeelset kirjandust
Ope- ja sõnaraamatud
igas keeles

ПРИНИМАЕТСЯ ПОДПИСКА

на еженедельный журнал Центрального Комитета Союза Горнорабочих СССР

„ГОРНОРАБОЧИЙ“

Отделы: Статьи руководящего характера по вопросам горняцкого профдвижения. Союзная и рабочая жизнь; тариф и зарплата, охрана труда, кооперация, культработа, оргработа, вопросы производства, труд и быт: — По Центральному Комитету. Международное рабочее движение. Страничка профграмоты. Наука и техника. Шахтерское творчество. Юридическая помощь. Страничка юмора. Почтовый ящик.

Размер журнала — 3 печатных листа. — Журнал богат иллюстрациями, рисунками и снимками. Художественная часть журнала обслуживается известными художниками.

Подписная плата — 40 коп. в месяц.

Подписка принимается в Культотделе ЦК Союза Горнорабочих.

Москва, Солянка 12, Дворец Труда.

ЧИТАЙТЕ „ПОСТРОЙКУ“ **МАССОВУЮ РАБОЧУЮ ГАЗЕТУ!**

(орган Центрального Комитета Всесоюзного Профсоюза строительных рабочих и Московского губотдела союза).

Выходит ДВА РАЗА в неделю.

ПОДПИСНАЯ ПЛАТА:

на 12 мес. 2 руб. 88 коп. || на 3 мес. — руб. 72 коп.
на 6 „ 1 „ 44 „ || на 1 „ — „ 24 „

Адрес редакции и конторы: МОСКВА, Солянка 12, Дворец Труда, комн. 260

Ежедневная газета

„НА ВАХТЕ“

издания Центрального Комитета Водников.

Ежемесячн. иллюстрированный журнал

„МОРЯК“

Прием подписки производится:

В главной конторе газеты: МОСКВА, Солянка 12, Дворец Труда, комн. 530.

В Ленинградском отделении: ЛЕНИНГРАД, Бульвар Профсоюзов (б. Конногвардейский), дом 19, комната 67.

Условия подписки:

„НА ВАХТЕ“ — в СССР: на 1 мес. 75 коп., на 3 мес. 2 руб. 10 коп., на 6 мес. 4 руб. 20 коп., на год 8 руб. 25 коп. За границу: на 1 мес. 50 цент., на 3 мес. 1 д. 50 цент., на 6 мес. 3 д., на год 6 д. — Иллюстрированный ежемесячный журнал „МОРЯК“ — в СССР: на 1 мес. 30 коп., на 3 мес. 90 коп., на 6 мес. 1 руб. 80 коп., на год 3 руб. 60 коп. За границу: на 1 мес. 20 цент., на 3 мес. 60 цент., на 6 мес. 1 д. 20 цент., на год 2 д. 40 цент.

Текущий счет в агентстве Всесоюзбанка при ВЦСПС за № 107.

**Ленинградский Губотдел
Союза Работников Коммунального Хозяйства**
Набережная Красного Флота № 38, 4-й этаж. Тел. 155-26.

**ЛЕНИНГРАДСКИЙ ГУБОТДЕЛ
СОЮЗА СТРОИТЕЛЬНЫХ РАБОЧИХ**
БУЛЬВАР ПРОФСОЮЗОВ, д. № 19, III этаж, комн. 100-118.

Igaüks võib saada postisaadetise

järgmistes seeriates:

„Серия А“.
 1 rbl 50 kop.
 Lastu- ja teeapteek kaunis
 lastis. Sees on 21 asja.

1. Znosemtsevi tilgad
2. Piparmünditilgad
3. Eeter-balderjanitilgad
4. Londoni tilgad
5. Zooditinktuur
6. Zinkpiiritus (salmiaat-piiritus)
7. Manganiappe-kaali
8. Meliotiplaaster
9. Konnasilmaplaaster
10. Rastara-sagrada
11. Siatina-aädik
12. Puhastatud sooda
13. Zspiriin tabletid a 0,5
14. Giniin a 0,3
15. Puhastatud puuwill
16. Bereseifatus-puuwill
17. Marlest binde
18. Boorappe tabletid a 0,5
19. Kompresipaber
20. Ingliseööelad
21. Vitmiplaaster

„Серия Б“. 3 rbl.
 Koduapteek.
 Sees on 24 asja.

1. Zooditinktuur
2. Eeter-balderjanitilgad
3. Aniiifitilgad
4. Znosemtsevi tilgad
5. Nauatilgad

6. Daani kuninga tilgad
7. Piparmünditilgad
8. Zingifalw
9. Bilkinsoni salw
10. Niitfinuseöli
11. Kampveriöli
12. Zinkpiiritus
13. Robeline seep
14. Puhastatud sooda
15. Meliotiplaaster
16. Boorape
17. Boorwaseeliin
18. Zspiriin tabletid a 0,5
19. Giniin a 0,3
20. Binde puhast marlest
21. Puhastatud puuwill
22. Sinepipaberid
23. Kompresipaber
24. Talt

„Серия В“. 5 rbl.
 Koduapteek.
 Sees on 31 asja.

1. Znosemtsevi tilgad
2. Piparmünditilgad
3. Eeter-balderjanitilgad
4. Aniiifitilgad
5. Dunaapperaua-tilgad
6. Londoni tilgad
7. Zooditinktuur
8. Kampveripiiritus
9. Zinkpiiritus
10. Kampveriöli
11. Niitfinuseöli
12. Meliotiplaaster
13. Konnasilmaplaaster

14. Glitseriin
15. Manganiappe-kaali
16. Boorape
17. Puhastatud sooda
18. Puhastatud puuwill
19. Bereseifatus-puuwill
20. Zspiriin tabletid a 0,5
21. Giniin a 0,3
22. Boorwaseeliin
23. Wgreen-pull
24. Marlest binde
25. Puhastatud marle
26. Sinepipaberid
27. Kompresipaber
28. Ingliseööelad
29. Zingifalw
30. Bilkinsoni salw
31. Robeline seep

„Серия Д“.
 3 rbl 50 kop.
 Sanitaar-terwisoiu saadetis.
 Sees on 11 asja.

1. Lilleõhna-seep
2. Perekonna-seep
3. Öhnaöli proomib
4. Eau de Cologne (o-dö-lolonn) kolmelordne
5. Puuder
6. Boorwaseeliin
7. Glitseriin
8. Ambapulber, plekklarbis
9. Kreem näu wiskriklude ja tebrtähtede wasta
10. Seebipulber, plekklarbis
11. Näupumat.

Saadetaste posti kaudu tellijatele wiibimata pealepandub maksuga (с наложенным платежом) ilma käeraha ette saatmiseta. Kui aga terwe ind ette saadetaste, siis on pakkimine ja saatmine ilma innata.

Raha palutakse rahasaatelaardiga (почтовый перевод) saata, mitte aga maksiti ega raha kirja sisse panna, mis keelatud on ja ära wõidakse wõtta. — Saadetaste ainult seda, mis kuulutatud seeriates on tähendatud. Misgijuguseid lisandusi ega muutusi ei tehta. — Tellimise juures tarwis üles anda postimaja nimi, kus pakki wasta wõetakse. Adressidega „nõudmiseni“ (до востребования) ei jaadeta. — Ilma maksideta kirjasti wabrik wasta ei wõta. — Adress ja nimi palutakse selgelt kirjutada.

Tellimise aadress: „Государственный Химико-Фармацевтический Завод им. Н. А. Семашко. Москва, Тулинская улица 15. Отдел посылок № 66.“
 Telegrammiaadress: Москва ПРЕПАРАТОР.

Kuda ja millal neid rohtusi tarwitada, seda juhatab „Külwaja“ kalender aastaks 1927 (ind 35 kop.) ja selle kalendri lühendatud wäljaanne Weike tähtsamat 1927 (maksab 20 kop.) Kalendrite tellimise aadress: Ленинград, Фонтанка 53, „КЮЛЬВАЯ“.